

Vlaams
Parlement

vergadering **C222**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 16 juni 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de Europese biodiversiteitsstrategie en Farm-to-Forkstrategie (F2F) op Vlaanderen – 2306 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieucomponenten van het Vlaamse strategisch plan ter uitvoering van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid – 2604 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vitaliteit van de Vlaamse bossen – 2405 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de blijvende noodzaak van de bouwshift – 2315 (2019-2020)	14
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over efficiëntere procedures die de doorlooptijd van rioleringsprojecten kunnen verkorten – 2577 (2019-2020)	23
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stijging van de drinkwaterfactuur in tijden van droogte – 2397 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de betaalbaarheid van de waterfactuur en het duurzaam waterverbruik in Vlaanderen – 2454 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanhoudende droogte en het watertarief – 2488 (2019-2020)	26
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het aanpassen van de regelgeving om meer en 'slimmere' regenwaterputten mogelijk te maken – 2390 (2019-2020)	38

**VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de Europese biodiversiteitsstrategie en Farm-to-Forkstrategie (F2F) op Vlaanderen
– 2306 (2019-2020)**

**VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieucomponenten van het Vlaamse strategisch plan ter uitvoering van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid
– 2604 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb inderdaad een vraag om uitleg over de impact van de Europese biodiversiteitsstrategie en Farm-to-Forkstrategie (F2F), die aangekondigd zijn op 20 mei 2020. De biodiversiteitsstrategie maakt deel uit van de Europese Green Deal en is een van de zes prioriteiten voor de periode 2019-2024.

Deze twee strategieën zijn gelanceerd op hetzelfde moment, wat natuurlijk geen toeval is, want Frans Timmermans zei dat als we niets ondernemen om de biodiversiteit en het klimaat aan te pakken, onze landbouw er het meest onder zal lijden. De Commissie werkt momenteel aan een Europees COVID-19-herstelfonds. Indien we na de crisis naar een meer duurzame en veerkrachtige samenleving willen, is het meer dan ooit nodig om onze biodiversiteit te beschermen en natuurverlies terug te dringen. Dat zegt het Europees Parlement.

Nu, ik wil even ingaan op de biodiversiteitsstrategie voor 2030 en het daarbij horende actieplan. Eigenlijk stelt die strategie ambitieuze langetermijndoelstellingen voorop om tegen 2030 de Europese biodiversiteit te herstellen. De strategie onderstreept het belang daarvan op socio-economisch vlak, maar ook op het vlak van gezondheid, het klimaat, de voedselzekerheid en de economie, en biedt ook een bijdrage aan de Sustainable Development Goals (SDG's) en wil illegale handel in wilde dieren tegengaan.

De strategie bestaat uit vier pijlers, waaronder het opzetten van een trans-Europees natuurnetwerk, dat eigenlijk voortbouwt op de Natura 2000-gebieden en waarbij we 30 procent van de EU-oppervlakte afbakenen als beschermde gebieden en een derde daarvan strikt beschermen, inclusief 'primary and old-growth forests', en waarbij alle gebieden worden beheerd volgens vastgelegde doelen en maatregelen, plus de monitoring.

De tweede pijler is een natuurherstelplan, met veertien verbintenissen. Het zijn vooral die verbintenissen waarover we in de media hebben kunnen lezen. Er zijn bijvoorbeeld de verbintenissen om het pesticidegebruik te halveren, om 10 procent van het landbouwareaal om te vormen tot gebieden met hoge biodiversiteit, om gedegradeerde en koolstofrijke ecosystemen te herstellen tegen 2030 of om steden met meer dan 20.000 inwoners een ambitieus stedelijkgroenplan te laten opstellen.

Een derde pijler gaat over de budgetten en governance. Jaarlijks wordt 20 miljard euro uitgetrokken voor biodiversiteit en biodiversiteitsherstel... *(Het geluid van Mieke Schauvliege valt weg.)*

... vanuit Europa ook meewerken aan de mondiale uitdagingen op het vlak van biodiversiteit. Dat zijn heel belangrijke uitgangspunten in die Europese biodiversiteitsstrategie. Voor ons is dat natuurlijk ook heel belangrijk en daarom ben

ik ook zeer benieuwd naar de vertaling van die strategie door de verschillende lidstaten en door Vlaanderen.

Minister, op welke manier bent u reeds bij deze Europese biodiversiteitsstrategie en F2F-strategie betrokken? Wanneer zijn deze strategieën met de andere Europese ministers besproken? Hebt u reeds met uw collega's overlegd over een Belgisch standpunt?

Wat zijn voor u de belangrijkste prioriteiten in de vertaling van de strategieën naar het Vlaams werkveld? U hebt me al op een schriftelijke vraag geantwoord wat de Vlaamse insteek en de link met de huidige beleidsnota is, maar zijn er nog andere insteken? Moeten de ambities omhoog of zult u gewoon de beleidsnota, met de daarin geformuleerde doelen, realiseren?

De twee strategieën zijn zeer nauw met elkaar verweven. Hoe zult u zorgen voor een goede samenwerking met uw collega ... *(Het geluid van Mieke Schauvliege valt weg.)* ... zowel op korte termijn als binnen de hele legislatuur?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, het is duidelijk dat het volgend Vlaams strategisch plan ter uitvoering van het nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) een cruciale rol te vervullen heeft in het behalen van belangrijke doelstellingen inzake biodiversiteit en milieukwaliteit op het Vlaamse platteland. Ik denk daarbij niet alleen aan de akkervogels, die al jaren in vrije val zitten, of aan de dramatische terugval van insecten boven en onder de grond, maar ook aan de bredere milieu-uitdagingen, zoals waterkwaliteit, waterkwantiteit en bodemdegradatie.

De coördinatie van het GLB zit logischerwijze volledig bij de landbouwadministratie, maar de expertise over de elementen die ik net heb opgesomd, zit heel sterk verankerd in het Departement Omgeving. Een vlotte uitwisseling en afstemming lijkt me in dit verband dan ook van bijzonder groot belang.

In de commissie Landbouw heeft minister Crevits onder meer naar de input van het Departement Omgeving verwezen, evenwel zonder hier dieper op in te gaan. In haar antwoord op een vraag om uitleg van de heer Vandenhove over het GLB-proces heeft minister Crevits verklaard dat het Departement Landbouw en Visserij ongeveer maandelijks met de mensen van het beleidsdomein Omgeving vergadert.

Vorige maand heeft de Europese Commissie de biodiversiteitsstrategie en de F2F-strategie voorgesteld. Er is al naar verwezen. Die strategieën moeten het GLB duidelijk veel beter laten inspelen op uitdagingen als het biodiversiteitsverlies, de klimaatverandering en de generatievernieuwing. Tegelijkertijd moeten de strategieën ook een blijvende steun geven aan een duurzame, concurrerende landbouwsector. De strategieën hebben de urgentie om deze problemen aan te pakken, nog eens op scherp gezet. Ze zoeken kapstokken en oplossingen in het GLB. Deze context dwingt de Vlaamse overheid om de oefening voluit te maken en om in landbouw niet louter een deel van het probleem, maar zeker ook een deel van de oplossing te zien.

Vorige week heeft de Europese Rekenkamer een rapport uitgebracht over hoe weinig resultaatgericht er momenteel wordt gewerkt. Ondanks de maatregelen in het Europees landbouwbeleid om de diversiteit te stimuleren, blijft de soortenrijkdom op de landbouwgronden in de EU helaas achteruitgaan. De intensieve landbouw blijft een belangrijke oorzaak van de verslechtering. De cijfers zijn indrukwekkend. In de periode van 2014 tot 2020 heeft de Europese Commissie maar liefst 86 miljard euro, iets minder dan 9 procent van het totale budget van de EU, uitgetrokken voor biodiversiteit. Daarvan was 77 procent uit het GLB afkomstig.

Helaas halen die uitgaven weinig uit. Ik zeg dat niet, het is de Europese Rekenkamer die tot die vaststelling komt. Volgens de controleurs van de Europese Rekenkamer is de manier waarop de Europese Commissie de bestedingen monitort onbetrouwbaar. De Europese Rekenkamer stelt vast dat de Europese Commissie en de Europese lidstaten de voorkeur geven aan opties met weinig impact op de natuur en het milieu. Er worden geen meetbare doelen naar voren geschoven en bijgevolg wordt amper gemeten of we op het vlak van biodiversiteit en milieu resultaten halen.

Ik heb hierover al vaker gediscussieerd in de commissie Landbouw en in deze commissie. Haast iedereen is ervan overtuigd dat de vergroening in de eerste pijler een slag in het water is geweest, onder meer omdat de landbouwers voor de minst effectieve maatregelen hebben gekozen die binnen dat kader mogelijk waren. Dat valt toch te betreuren.

Nu, ondertussen blijkt ook uit het rapport van de Rekenkamer dat we eigenlijk nauwelijks moeite doen om te meten. Het lijkt mij cruciaal en het is een bijzonder grote uitdaging om dat beter te doen in het volgende GLB, waarover we nu onderhandelen.

Minister, ik heb voor u ook een aantal specifieke vragen die ook verwijzen naar de samenwerking met het Departement Landbouw.

Volgt u dit periodieke overleg waarnaar werd verwezen? In welke mate wordt de input van het Departement Omgeving ter harte genomen in de concrete voorstellen van het Departement Landbouw en Visserij? Dan is het altijd interessant om te kunnen beschikken over de rapporten en verslagen die daar worden gebruikt om de discussie te stofferen.

Binnen deze commissie gaat het vaak over milieu- en natuurproblemen in landbouwgebied. We kunnen in die context niet voldoende geïnformeerd zijn. Ik ga ervan uit dat het Departement Omgeving ook naar aanleiding van de nieuwe GLB-ronde hierover een grondige analyse heeft gemaakt en zelf ook oplossingen of suggesties naar voren schuift om het GLB effectiever te maken wat betreft milieu en biodiversiteit. Die input zou zijn overgemaakt aan de landbouwadministratie. Ik had graag van u vernomen of er een mogelijkheid is voor ons als commissie om daar in een hoorzitting kennis van te nemen. Die vraag richt ik uiteraard ook aan de collega's. Daar kunnen we het straks nog over hebben.

In de vorige legislatuur vroeg ik de toenmalige minister naar een Vlaamse effectiviteitsanalyse van de vergroening en zij antwoordde toen dat dit niet nodig was omdat dit op Europees niveau gebeurt. Nu de Europese Commissie voor wat betreft de evaluatie en monitoring van de maatregelen de verantwoordelijkheid wel expliciet bij de lidstaten legt, zal Vlaanderen dus op de proppen moeten komen met een goed meetinstrument. Wanneer dit over milieugerelateerde doelen gaat, ga ik er opnieuw van uit dat het beleidsdomein Omgeving daar de leiding in neemt. In welke mate is het departement betrokken in het opstellen van de resultaats-indicatoren voor wat betreft de milieu- en natuurdoelen in het komend GLB? Zijn daar al voorstellen over gemaakt, zodat we in 2020, wanneer het nieuwe GLB van start zou moeten gaan, klaar zijn om niet alleen inspanningen die landbouwers leveren maar ook de resultaten die daaruit voortvloeien, efficiënt te meten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik bedank jullie voor de vele vragen. Sta mij toe om eerst te zeggen dat ik de Europese biodiversiteitsstrategie vanuit milieuhoeek zeer goed vind, en ambitieus. Ik heb een tiental dagen geleden ook een onderhoud gehad met de Duitse minister bevoegd voor Leefmilieu, die ook voorzitter is van de Raad voor het Leefmilieu. We hadden dit gesprek ter voorbereiding van de Raad

voor het Leefmilieu van 23 juni van dit jaar. Zoals jullie weten zal ik België daar vertegenwoordigen.

Het Belgische standpunt volgt de dag daarvoor – er is een vergadering voorzien op 22 juni. Maar uiteraard zal dat standpunt eerst worden bepaald in de schoot van de Vlaamse Regering. En dat standpunt zal dan ingebracht worden in de intra-Belgische coördinatie. In aanloop van de Farm-to-Forkstrategie werd er een Belgisch standpunt ingenomen op basis van enkele vragen van de Europese Commissie.

Wat de tweede vraag van collega Schauvliege betreft: ik heb kennis genomen van de beide belangrijke beslissingen van de Europese Commissie, waarbij de Commissie oproept tot een maatschappelijk debat. Beide strategieën worden momenteel naast de krachtlijnen van het Vlaams regeerakkoord en mijn beleidsnota's gelegd. De aspecten in verband met Natura 2000 zullen worden opgenomen in het nieuwe Vlaamse Natura 2000-programma voor 2021-2026.

In verband met uw derde vraag: de Europese ambities voor biodiversiteit zijn hoog, en ze getuigen ook van een duidelijke koppeling tussen biodiversiteit en klimaat, maar ook de biodiversiteit in andere Europese dossiers. Er is ook de recente koppeling met het herstelplan COVID-19.

Zoals ik al eerder antwoordde, zal het standpunt bepaald worden in de schoot van de Vlaamse Regering. Het is nu al duidelijk dat beide strategieën zeer belangrijke beleidsdocumenten zijn, die we nader zullen onderzoeken en waarover we zullen overleggen met het oog op de Vlaamse implementatie.

De Vlaamse Regering vertrekt niet van een leeg blad. We hebben al heel wat beleidsplannen rond water, energie, klimaat, lucht, evenals de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, die relevant is voor verschillende aspecten. Ik zal daarover in overleg treden met mijn collega-minister Hilde Crevits, die bevoegd is voor Landbouw. Daarnaast lopen er ook gesprekken over het nieuwe GLB en de strategische plannen.

Collega De Bruyn, zoals u aangeeft, zit de coördinatie van het GLB bij de landbouw-administratie, maar aangezien milieu en biodiversiteit in dit dossier een belangrijke rol hebben en de expertise aanwezig is in het beleidsdomein Omgeving, vind ik het belangrijk dat er voor de voorbereiding een goede samenwerking is met de collega's van de landbouwadministratie. U zult dit ook hebben kunnen vaststellen in de doelstellingen van het regeerakkoord en van mijn beleidsnota Omgeving. Het recente verschijnen van de Farm-to-Forkstrategie en de biodiversiteitsstrategie en hun implicaties voor het GLB doen in dezen het belang van een goede voorbereiding en samenwerking alleen maar toenemen. Dat betekent ook dat de reeds voorbereide onderdelen of onderdelen in voorbereiding, zoals strategienota, ex-ante-evaluatie, interventiefiches, enzovoort zullen moeten worden bijgestuurd.

Op Europees niveau lopen de onderhandelingen over het nieuwe GLB sinds 2018 en naar alle waarschijnlijkheid zullen deze ook dit jaar niet beëindigd worden. Hierdoor vertraagt het proces op niveau van de lidstaten. Op dit moment is het nog niet duidelijk wanneer het volgende GLB effectief in voege zal treden. Officieel wordt ervan uitgegaan dat het nieuwe GLB in 2022 van start zal gaan. Meer en meer stemmen gaan op om, bij het uitblijven van de goedkeuring van het meerjarig financieel kader (MFK), het GLB een extra jaar later op te starten, dus pas in 2023. Een definitieve Europese beslissing, zowel over de middelen als over de doelstellingen, vormt de basis.

In Vlaanderen is het Departement Landbouw en Visserij in 2018 gestart met de voorbereidingen van het nieuwe GLB-plan. Vorig jaar werd aan de Strategische

Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) een advies gevraagd over de ontwerpstrategie.

Verschillende van de entiteiten die onder mijn bevoegdheid ressorteren zijn betrokken bij dit dossier: de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), het Agentschap Natuur en Bos (ANB), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Departement Omgeving. Zij komen samen in een GLB-overleggroep waarin de experts van de verschillende entiteiten inzake water, lucht, bodem, biodiversiteit, klimaat, dierenwelzijn en Europa maandelijks overleg plegen. De coördinatie van de overleggroep wordt opgenomen door de VLM, als belangrijkste beheersdienst van het beleidsdomein in de huidige en voorgaande plattelandsontwikkelingsprogramma's. Vanuit deze overleggroep worden voorstellen gedaan om te komen tot betere en meetbare resultaten op het vlak van biodiversiteit, omgevingskwaliteit en klimaat. Het uitgangspunt daarbij is steeds dat door het GLB-strategisch plan de landbouwers op weg gezet worden en ondersteund worden om de doelstellingen op het vlak van water, lucht en biodiversiteit te realiseren.

Op geregelde tijdstippen zit een afvaardiging van de overleggroep samen met het Departement Landbouw en Visserij, verantwoordelijk voor de coördinatie en voorbereiding van het strategisch plan. Dit overleg beperkt zich uiteraard niet tot het proces en de voortgang van de voorbereiding van het strategisch plan, maar ook belangrijke onderdelen voor dit plan, zoals de groene architectuur, de invulling van de twee pijlers, de gekoppelde steun, enzovoort worden besproken.

Er is een goede samenwerking tussen de overleggroep van het beleidsdomein Omgeving en het Departement Landbouw en Visserij. Er worden dan ook heel wat voorstellen vanuit mijn administratie opgenomen, in de eerste plaats die waarbij mijn administratie later ook voor de uitvoering zal moeten instaan, dus vooral milieu- en klimaatmaatregelen en plattelandsmaatregelen. Voor alle duidelijkheid: de overleggroep van het beleidsdomein Omgeving heeft ook niet altijd in alle voorbereidende onderdelen een inbreng gehad. Zo werd de overleggroep in de eerste helft van 2019 niet betrokken bij de voorbereiding van de strategienota die aan de SALV en de Minaraad werd voorgelegd.

Ik kom tot de volgende vraag. Mijn diensten beschikken uiteraard over heel wat wetenschappelijk onderbouwde kennis over natuur en milieu in relatie tot de landbouw door de rapporteringen van de VMM, met Milieuraapport Vlaanderen (MIRA), en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Voor de verschillende milieuthema's is bovendien ook kennis aanwezig in de verschillende entiteiten van het beleidsdomein. De reeds door de Vlaamse Regering goedgekeurde beleidsdossiers, zoals het zesde mestactieplan (MAP 6), de waterbeleidsnota, het energie- en klimaatplan en het luchtbeleidsplan, werden ook stevig onderbouwd door onze diensten. Ze bevatten doelstellingen die ook belangrijk zijn voor het nieuwe GLB. Aangezien Vlaanderen in de doorvertaling van het GLB na 2020 meer zelf kan bepalen hoe de mix van instrumenten van het GLB in te zetten om meetbare resultaten te boeken, is er ambitie nodig op het vlak van milieu en klimaat. Zonder een gedegen uitwerking zal het moeilijk worden, denk ik, om een goede toestand qua oppervlakte- en grondwater te bereiken. Hetzelfde geldt natuurlijk voor andere plannen. Mocht de commissie daar een hoorzitting over organiseren, dan zijn mijn diensten natuurlijk altijd bereid om hun knowhow daarover ter beschikking te stellen.

Wat de laatste vraag betreft: zoals eerder gemeld, beschikken we over heel wat indicatoren waarmee we de impact van landbouw op het vlak van milieu kunnen meten en opvolgen. Ik denk aan de gegevens over nutriënten in water, ammoniakemissies, broeikasgasemissies enzovoort. Voor het opvolgen van de resultaten op het vlak van biodiversiteit is er wel nood aan bijkomende monitoringgegevens. Ook

hier kan het GLB-plan uiteraard ondersteuning bieden door de middelen van technische bijstand.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u voor het uitvoerige antwoord. Ik leer eruit dat u aangeeft dat er goed wordt samengewerkt. Ik heb deze vraag ook aan de minister van Landbouw, minister Crevits gesteld. Ik vroeg hoe zij kijkt naar de Europese strategie en de F2F- en biodiversiteitsstrategie. Zij steunt die strategie inderdaad ook, maar hamerde toch wel heel uitdrukkelijk op de haalbaarheid van de voorgestelde doelstellingen, vooral voor de landbouwers: die doelstellingen moeten ten eerste in relatie tot die landbouwers worden bepaald en moeten ten tweede ook gebiedsgericht worden vertaald. Dat was een duidelijk signaal. Ik heb begrepen dat de milieubeweging ook aan de Vlaamse Regering heeft gevraagd om de biodiversiteits- en de F2F-strategie sterk te ondersteunen, om daar ook de nodige incentives en inspanningen voor vrij te maken en de vertaling van die visies ook mee te nemen in het uitwerken van het GLB. Ik begrijp uit uw antwoord dat u gaat voor ambitieuze doelstellingen, dus ik vraag me af of er een andere visie is ten opzichte van wat minister Crevits daarover zei. Die onderschrijft dat immers wel, maar ze nuanceert het toch ook.

En anderzijds geeft u aan dat het vernieuwde GLB tegen 2023 wellicht operationeel zal zijn. Is het zeker de bedoeling van Vlaanderen om aan te dringen om de Farm-to-Forkdoelstellingen en de biodiversiteitsstrategiedoelstellingen van Europa mee te integreren in het vernieuwde GLB? We zijn nu 2020, dat is dus nog drie jaar. Wordt er aangedrongen op een soort transitiestrategie tussen nu en 2023 als de nieuwe GLB-strategie operationeel is?

Ik wil eindigen met mijn steun te betuigen aan de vraag van collega De Bruyn om daarover hoorzittingen te organiseren, en de verslagen die worden opgemaakt over het overleg tussen de beide administraties ter voorbereiding van het Vlaams strategisch plan beschikbaar te stellen, zodat we die discussie mee kunnen volgen en kunnen zien hoever we staan en welke beslissingen daar worden genomen. Het lijkt me zeer essentieel dat we daar de nodige aandacht aan besteden zodat de doelstellingen die Europa vooropstelt, helemaal geïmplementeerd geraken, ook in het GLB.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Op zich is het niet vreemd dat de minister van Landbouw andere accenten legt dan de minister van Leefmilieu in dit dossier. Dat spreekt vanzelf. Ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid, hun eigen taken, hun eigen administratie, hun eigen aandachtspunten. Net daarom is het een primaire taak voor de commissie Leefmilieu om ons zeer goed te informeren over wat precies de input is, zodat we in alle eerlijkheid kunnen evalueren wat het resultaat van die input is geweest, waar wel en waar niet rekening mee werd gehouden, met welke argumenten enzovoort.

Ik wil hier graag ingaan op de bereidheid van de minister om haar administratie alle ruimte te geven die nodig is om onze vragen te beantwoorden. Ik wil ook mijn pleidooi herhalen om hier op korte termijn tijd voor uit te trekken, net omdat het van cruciaal belang is dat we die boot niet missen. De uitdagingen zijn geschetst, door de minister herhaald, door minister Crevits in geen enkel opzicht geminimaliseerd, en we weten zeer goed wat die uitdagingen zijn. De volgende weken, maanden en wellicht ook jaren zullen we met al onze aandacht bezig zijn met de uitvoering hiervan.

Minister, ik heb geen bijkomende vragen. Ik kijk uit naar de informatie en documentatie die we in een verder stadium zullen krijgen. We zullen het dossier van nabij opvolgen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, ik wil de vraag om uitleg van de beide collega's om hier in onze commissie meer aandacht aan te besteden en om er van de administratie een duidelijk overzicht van te krijgen, erg ondersteunen. Collega Vandenhove heeft dat issue in de commissie Landbouw ook al enkele keren aan bod gebracht. Naarmate Europa en het GLB meer milieu- en klimaatdoelstellingen en -ambities meetbaar willen integreren, moeten we daar vanuit deze commissie de nodige aandacht aan besteden zodat de samenwerking goed verloopt.

Weinig mensen hebben er een probleem mee dat er middelen gaan naar de ondersteuning van de landbouw. Onder het huidige GLB stellen we vast dat het landbouwsysteem aan de ene kant zeer intensief en zeer milieubelastend is in vele gevallen, maar aan de andere kant zeer weinig rendabel voor de producenten aan de basis. Het lijkt me geen efficiënt gebruik van overheidsmiddelen om de producenten aan de basis te blijven financieren om iets te doen wat we voor de rest liever niet zien gebeuren, en om vervolgens geld te moeten besteden om dat opnieuw recht te zetten, als het gaat over aantasting van biodiversiteit, waterkwaliteit enzovoort.

De link tussen die twee zou veel duidelijker moeten worden. Ter gelegenheid van een nieuw GLB moet dat worden aangegrepen om dat veel sterker en duidelijker, en qua financiën veel efficiënter te doen. Uiteindelijk blijft het toch allemaal belastinggeld.

In ieder geval is de weg nog zeer lang. Als ik kijk naar bijvoorbeeld de biodiversiteitsstrategie, naar de doelstellingen die de Europese Commissie momenteel vooropstelt inzake percentage biolandbouw, kwaliteit van water en vermindering van pesticidengebruik, dan zal men op weinig plaatsen in Europa zo ver van die doelstelling afstaan als in Vlaanderen.

Dus ik denk dat het nuttig is daar eens een grondige discussie over te hebben. Ik zie collega Schauvliege het hoofd schudden maar ik denk dat Vlaanderen aan 2 procent biolandbouw zit terwijl de doelstelling van de Europese Commissie 25 procent is qua grondgebruik. We zitten daar een heel eind af en het zou goed zijn daar harder dan vandaag op in te zetten. Ik ben blij dat de minister die opening maakt om daar met de administratie een goed overleg over te hebben en een transparant debat te voeren dat uiteindelijk toch gaat over honderden miljoenen euro die best zo efficiënt mogelijk worden besteed in het belang van iedereen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil even de context wat verruimen. Ik begrijp de bezorgdheid van de collega's in deze commissie over de aspecten van biodiversiteit en milieu die sinds een aantal jaren zijn geïmplementeerd in het GLB, maar deze komen ook aan bod in de commissie Landbouw. Jullie zijn daar allemaal welkom om ook daar jullie inbreng te doen. Ik heb er absoluut geen problemen mee dat deze commissie daar verder op doorgaat maar ik wil het GLB wel even in de juiste context plaatsen wanneer het gaat over het produceren van voedsel.

Heel veel mensen luiden vandaag de loftrumpet over het feit dat tijdens deze moeilijke coronacrisis het voedselsysteem overeind is gebleven. Er zijn geen problemen geweest met de voedselbevoorrading, zeker niet in onze regio. We vonden dat tot voor kort iets waar we ons geen zorgen over moesten maken maar ik denk dat in deze coronatijden heel wat mensen erbij hebben stilgestaan dat dit

voedselsysteem, met al zijn nadelen en zijn noodzaak om te evalueren, de zaken heeft rechtgehouden en ervoor gezorgd heeft dat er voldoende voedsel was.

De korte keten is de laatste weken en maanden van de coronacrisis heel uitdrukkelijk naar voren gekomen. We hebben al een hoorzitting gehad over de coronacrisis en daarbij viel in het bijzonder op dat de voorzitter van BioForum, de organisatie van biolandbouwers, heel uitdrukkelijk pleitte tegen het instellen van een vaste norm die zou moeten worden gehaald voor de productie van bioproducten. Het zou volgens hem een zeer slechte zaak zijn zich vast te pinnen op een cijfer. Er moet natuurlijk geproduceerd worden, er moet natuurlijk meer biologische productie zijn in Vlaanderen omdat er meer vraag is. Vraag en aanbod moeten op elkaar afgestemd worden en kunnen naar elkaar toegroeien en in dit geval is een stijging van de productie de doelstelling. Maar nu zomaar sec afmeten met andere regio's in Europa waar er inderdaad door omstandigheden veel meer biologische landbouw is, is geen goede strategie, aldus in elk geval ook de voorzitter van de biolandbouwers.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Wanneer er een nieuw GLB op ons afkomt, waarbij er mee aandacht is voor biodiversiteit en milieuraandoeningen, dan is dat een logisch gevolg van de maatschappelijke uitdagingen waar we vandaag voor staan, maar ook van de maatschappelijke behoeften. Mijnheer Dochy, natuurlijk blijft landbouw een voorziener van ons voedsel maar maatschappelijk zijn steeds meer mensen overtuigd dat onze landbouw een verbrede doelstelling moet hebben. We produceren meer voedsel dan we vandaag kunnen benutten in Vlaanderen maar er zijn veel andere maatschappelijke taken die landbouwers en de landbouw voor de maatschappij kunnen doen. Naast het feit dat we hebben vastgesteld dat we allemaal over een grote diversiteit aan voedsel konden blijven beschikken, is tijdens de coronacrisis ook gebleken dat heel veel mensen hebben vastgesteld hoe belangrijk en nuttig natuur en een mooi landschap is om tot rust te komen. Dat is een andere maatschappelijke nood.

En dan is er ook de droogteproblematiek. Het is belangrijk dat in landbouwgebied en met de landbouwers wordt bekeken hoe de landbouw mee de oplossing kan zijn om bijvoorbeeld beter aan waterberging te doen in plaats van zoals nu het water zo snel mogelijk af te voeren. Ik hoop dan ook dat het debat dat we naar aanleiding van het GLB zullen voeren, verder gaat dan het nog eens benadrukken dat landbouw in voedsel moet voorzien en dat we tot de conclusie komen dat onze landbouwers in de toekomst een aangepaste en verbrede taak kunnen hebben en op die manier kunnen bijdragen tot de maatschappelijke noden die vandaag anders en breder zijn dan 30 of 40 jaar geleden toen het oorspronkelijke GLB na de oorlog vorm kreeg en volledig gefocust was op het vermijden dat we honger zouden lijden.

Dat blijft belangrijk, dat blijft de hoofdzaak. Maar ik denk dat de andere elementen – en dat blijkt nu ook uit de voedselstrategie en de biodiversiteitsstrategie die Europa voorstelt – veel belangrijker worden. Die koppeling, dat samengaan van de verschillende strategieën, is het belangrijkste. We zijn ervan overtuigd dat dat zowel voor de landbouw en de landbouwers als voor de maatschappij in de bredere context uiteindelijk meer zal opleveren en positief zal zijn. Ik hoop dat we dat debat in alle openheid kunnen voeren. Zoals de vraagstellers hebben aangegeven, is het van belang dat we met de commissie Leefmilieu die aspecten mee kunnen opvolgen en kunnen zien dat er daarmee voldoende rekening wordt gehouden, zodat de Vlaamse landbouw die boot niet mist. Want de boot zal vertrekken en in de richting gaan die Europa vandaag heeft vastgelegd.

De voorzitter: Collega's, ik noteer: haalbare ambitie en ruimte voor opvolging en debat.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals jullie weten, moet de Europese Commissie sowieso een haalbaarheidsstudie maken, zowel voor de Europese biodiversiteitsstrategie als voor de Farm-to-Forkstrategie. Vervolgens zal er dan aan elke lidstaat een doelstelling worden toegewezen.

De Raad van Leefmilieu op 23 juni zal belangrijk zijn om de verschillende standpunten binnen Europa waar te nemen. Het is natuurlijk de Raad van Leefmilieu. In alles wat ik hier zeg, zowel over de Farm-to-Forkstrategie als over de Europese biodiversiteitsstrategie, is het halen van de milieudoelstellingen voor mij van groot belang. Ik zal daar op alle fronten, Europees, maar ook binnen de regering, de milieulijn bewaken. Ik ben daar ook voor bevoegd. Dat lijkt mij dus de logica zelf.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vitaliteit van de Vlaamse bossen – 2405 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): In de loop van mei publiceerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zijn jaarlijks bosvitaliteitsrapport. Dat rapport geeft de resultaten van het bosvitaliteitsmeetnet, bestaande uit 71 proefvlakken. De vitaliteit van 1474 bomen wordt daarin opgevolgd, al jarenlang. Dit bosvitaliteitsmeetnet werd uitgezet in 1985 en maakt deel uit van een Europees netwerk.

Ik heb het eerste opzet van dat vitaliteitsnetwerk meegemaakt en was benieuwd naar de huidige resultaten. Ik ben wel wat geschrokken van de resultaten. Want eigenlijk zien we dat slechts 8,5 procent van de bomen die werden gemeten, effectief gezond zijn. Aan al de rest scheelt er iets – als ik dat zo kort door de bocht mag benoemen. 22,7 procent is beschadigd. Ik was onder de indruk van dat resultaat.

Ik schets de evolutie. Tot 1995 was er een toename van het percentage beschadigde bosbomen in de Vlaamse bosvitaliteitsinventaris. Tussen 2000 en 2008 leek er een verbetering te zijn, maar daarna ging het stilletjesaan bergaf.

Nu, uit dat rapport blijkt – en dat is ook de reden waarom er ooit een vitaliteitsmeetnetwerk is opgezet – dat een veelheid aan factoren de bosgezondheid beïnvloedt, zoals atmosferische deposities, klimaatwijziging, bosbeheer en een aantal natuurlijke factoren, maar vooral dat de invloed van de klimaatverandering heel duidelijk zichtbaar wordt en dat alles in die richting wijst. Het gaat enerzijds om droogte en anderzijds om hevigere stormen. Die zorgen voor de achteruitgang van de vitaliteit, zoals aangetoond door de metingen van de afgelopen vier jaar.

Bent u op de hoogte van deze verontrustende resultaten over de bosvitaliteit in Vlaanderen?

Gaat u ermee akkoord dat luchtverontreiniging en de droogte als gevolg van klimaatverandering een heel grote impact hebben op de gezondheidstoestand van onze bomen?

Welke maatregelen ziet u mogelijk om de gezondheidstoestand van onze bestaande bomen te verbeteren?

En dan een link met de bosuitbreidingsplannen: we zien nu al dat droogte een grote impact heeft op de bestaande bossen, en dat zal uiteraard ook een grote impact hebben op nieuw aan te leggen bossen. Welke maatregelen zult u nemen om een succesvolle bebossing te realiseren in deze toch wel veranderende omstandigheden? Welke strategie zult u toepassen, zodat we kunnen gaan naar bosuitbreiding die tot een gewenst resultaat leidt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt, collega, om dit onder de aandacht te brengen. Ik denk dat alle commissieleden kennisgenomen hebben van het INBO-rapport en van de cijfers die u vermeld hebt.

Er is een lichte toename van het bladverlies bij loofbomen sinds 1995, maar niet bij naaldbomen. Bij het aandeel van beschadigde bomen is deze trend er niet: eerst was dit aandeel hoog, dan was er een daling en na 2010 weer een toename. De es is een bijzonder geval, omdat die aangetast wordt door de essentaksterfte, een schimmelziekte uit Azië die in Vlaanderen voor het eerst is waargenomen in 2010. Voor deze soort zien we een sterke achteruitgang van de gezondheid sinds 2014.

Luchtverontreiniging blijft een factor die van invloed is op de gezondheidstoestand van bossen en natuur in het algemeen. Het is echter heel moeilijk om de verschillende oorzaken van gezondheidsproblemen bij bomen van elkaar te onderscheiden. Bomen kunnen daarenboven met vertraging op stressfactoren reageren, waardoor het leggen van oorzakelijke verbanden nog moeilijker wordt. Bovendien reageren niet alle boomsoorten gelijk en zijn er verschillen tussen jonge en oude bomen. Ook de groeiplaats speelt een rol: op sommige plaatsen heeft de droogte een grotere impact dan op andere. Bij het begin van de metingen door het INBO, in 1995, was de stikstofdepositie als gevolg van luchtvervuiling zeer hoog. Vandaag de dag is die ongeveer de helft lager, maar voor alle duidelijkheid nog steeds hoog. Die stikstofdepositie had een negatieve invloed op de gezondheid van bomen bij het begin van de metingen en heeft die, zij het iets minder, vandaag nog steeds. Daar staat tegenover dat er in de laatste jaren meer hittegolven en langdurige droogteperiodes zijn geweest, en die hebben natuurlijk een negatief effect. Dit zijn dus stressfactoren die een tegengestelde trend vertonen.

Welke maatregelen zal Vlaanderen nemen? Via het algemeen natuur- en bosbeleid wordt gestuurd op de diverse drivers van bosvitaliteit, met name het streven naar robuuste ecosystemen door de bossen in een gunstige staat van instandhouding te brengen via het Natura 2000-programma.

Ten tweede moeten we de externe milieudruk op natuur en bos verminderen. We weten dat er een overmaat is aan stikstof die van verschillende bronnen afkomstig is. Dat is de reden waarom in uitvoering van de Europese emissiereductiedoelstellingen een uitgebreid beleid is opgezet. Ik verwijs hier ook naar de Vlaamse emissiereductieprogramma's. In het kader van de richtlijn betreffende de national emission ceilings (NEC's) en het luchtkwaliteitsplan wordt in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gewerkt aan de terugdringing van de milieudruk tot de hoogte van wat we de kritische depositiewaarden noemen. Dat is de milieudruk die gevoelige ecosystemen kunnen verdragen zonder een te sterke negatieve beïnvloeding op de natuurlijke samenstelling van planten- en diersoorten, zodat de duurzame instandhouding van de ecosystemen kan worden gegarandeerd.

Tot slot moet een duurzaam bosbeheer onze bossen weerbaarder maken. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van aangepaste boomsoorten, het zorgen voor meer ongelijkaardige en gemengde bossen, het streven naar grotere, samenhangende boscomplexen, de stimulering van kleinschalig bosbeheer, de bescherming en herstelling van bosbodems, wat natuurlijk belangrijk is om de waterafvoer

te vertragen, de bekalking van verzuurde zandgronden en de inplanting van bomen met een rijk bladstrooisel.

De droogte zal een grote impact hebben op nieuw aan te leggen bossen. We houden rekening met de wijzigende klimaatomstandigheden. De belangrijkste maatregel houdt in dat we bij de bosaanleg verschillende boomsoorten aanplanten. We kiezen hierbij voor klimaatrobuuste herkomsten. In dat verband heb ik het INBO gevraagd de lijst met aanbevolen herkomsten kritisch te bekijken en, waar mogelijk, klimaatrobuuste herkomsten uit de ons omringende landen toe te voegen. De lijst met aanbevolen herkomsten is onlangs al met een aantal Franse herkomsten uitgebreid. Dat onderzoek loopt nog verder. Een andere mogelijkheid in verband met bosaanleg houdt in dat we snelgroeiende soorten planten. Die pioniers zorgen dan voor schaduw voor de trager groeiende boompjes die ertussen worden geplant of die zich vanuit aanpalend bos spontaan vestigen. Dit zal zorgen voor structuurrijke, gevarieerde bossen die beter tegen klimaatveranderingen bestand zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het leek wel op een cursus bosbouw, maar eigenlijk hebt u niet echt een antwoord gegeven. U hebt de twee oorzaken van de slechte toestand van onze bossen aangehaald. Wat de droogte betreft, geven de resultaten van het Europees netwerk en van het Vlaams netwerk een indicatie. Het Europees netwerk geeft heel duidelijk aan dat de droogte in heel de EU een belangrijke rol in de bosvitaliteit speelt. De tweede oorzaak is de stikstofdepositie. Dat zijn externe milieufactoren waar we echt werk van moeten maken.

Over de droogte zullen we de komende weken nog discussiëren, maar over de stikstofdepositie hoor ik al een hele tijd niet zo veel meer. Ik heb recent een schriftelijke vraag over de PAS gesteld. Ik moet besluiten dat er niet zo veel beweegt. Ik heb dan ook een concrete vraag.

Als we echt iets aan de slechte bosvitaliteit willen doen en als we ervoor willen zorgen dat de bossen die we nu aanplanten, echt groeien, moeten we echt werk maken van de droogte en van de stikstofdepositie. We moeten de PAS-regeling veranderen in een regeling die er wel degelijk voor zorgt dat de depositie niet schadelijk voor onze natuur- en bosgebieden is. Dat blijkt nog altijd het geval te zijn, zoals wordt aangetoond door de vele natuurindicatoren, maar ook door dit onderzoek.

Dus mijn vraag is heel concreet: wanneer zullen we met een vernieuwde PAS op tafel komen die wel degelijk een impact heeft op het verlagen van onze stikstofdepositie, tot op de waarde die onze ecosystemen aankunnen? Want op dit moment zitten we er in 85 procent van onze gebieden over.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Heel kort: het klopt dat er werk wordt gemaakt in het kader van de PAS vanuit het significantiekader dat gemaakt is voor de veehouderij. Dat is een zeer zware inspanning die wordt geleverd, en ook uw diensten steken daar heel wat werk in.

Er zijn inderdaad wat vragen rond de vooruitgang daaromtrent. Ik denk dat dat een terechte opmerking is. Maar mijn aanvullende vraag is of u ook werk maakt van een significantiekader voor het wegverkeer. Zoals u weet, zijn er twee grote bronnen van stikstof: ammoniak, dat in hoofdzaak uit de veehouderij komt en NO_x, voornamelijk uit het wegverkeer. Het is misschien interessant om ook dit aspect even te bekijken, want ook van daaruit komt er depositie van stikstof, die via zure regen naar beneden valt en de bomen beschadigt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik kan zeggen dat de PAS-oefening opgestart is, en dat ik daar waarschijnlijk later in het jaar verschillende vragen over zal krijgen. Maar die oefening is nog maar opgestart, dus ik ga daar vandaag geen voorafname in doen. Collega Schauvliege weet natuurlijk dat bosbeheer iets is wat je op lange termijn moet zien. Dat is niet iets wat je op vijf jaar realiseert. Die PAS-oefening loopt, dat is opgestart. Daar kom ik later op terug.

Wat de droogteproblematiek betreft: ook daar hebben we al vaak over gediscussieerd. Zoals ik heb gezegd, zal ik nog voor het zomerreces met een structureel gecoördineerde aanpak naar de regering gaan. Het gaat dan over wat we de komende jaren gaan doen om ons voor te bereiden op de droogte. Ik ben blij dat er ook een hoorzitting is, voorzitter, nog voor ik het plan neerleg bij de regering. Zo kunnen we alle dingen die misschien nog niet in dat plan zitten, mee opnemen. Maar dat is iets wat voor het reces zal gebeuren.

Ik wil toch ook even nuanceren wat onze bosvitaliteit betreft. In een Europees perspectief zitten wij toch bij de betere landen, voor alle duidelijkheid. Ik denk dat dat ook wel belangrijk is in dit debat. Dat wilde ik zeker aanstippen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor het antwoord. Dat bosbeheer een traject is voor lange termijn, is heel duidelijk. Maar dat is geen excuus om te wachten met echte maatregelen die de stikstofdepositie aanpakken, en om betere resultaten te boeken dan nu. Dus ik wil er toch op aandringen om stevig en versneld werk te maken van die PAS-regeling, die er eigenlijk vorig jaar al had moeten zijn, en waar we eigenlijk al een aantal keren naar hebben gevraagd.

Dat Vlaanderen nog een relatief goede bosvitaliteit heeft ten opzichte van de rest van Europa, heeft natuurlijk te maken met al die Zuid-Europese landen, waar het extreem droog is. Ik denk dat we resultaten inderdaad ten opzichte van Vlaanderen zelf moeten bekijken, en die evoluties goed in het oog moeten houden.

Ik dring erop aan om nog sneller werk te maken van die PAS-regeling, want dit hypothekeert zowel de toestand van onze natuur als de gezondheidstoestand van onze bossen.

De voorzitter: Wordt vervolgd.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de blijvende noodzaak van de bouwshift – 2315 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik heb een vraag over de blijvende noodzaak van de bouwshift. Corona heeft ons ook op dat vlak met de neus op de feiten gedrukt. Er is recent daarover heel wat in de media verschenen.

Op 15 mei 2020 berichtte Het Laatste Nieuws over de heropening van de immokantoren. Meteen bleek dat door het vele thuisblijven de voorkeuren van de geïnteresseerden op de immomarkt zijn veranderd. Drie op de vier geven aan een huis met tuin te willen en negen op de tien van de kopers die een appartement

willen kopen, willen een appartement met een terras. Ook is de interesse in huizen vergeleken met de interesse in appartementen toegenomen. Hierdoor zijn de prijzen van de huizen verder gestegen. Het probleem is dat er in Vlaanderen niet voldoende plaats is om elk gezin die woonoppervlakte te bieden. Deze wijziging in voorkeuren van de burgers staat tegenover de langetermijnvisie die de Vlaamse Regering heeft over het ruimtegebruik.

In datzelfde artikel zegt socioloog en ruimtelijk expert Pascal De Decker dat het logisch is dat de coronacrisis gevolgen zal hebben en dat we naar meer ruimte verlangen. Dit heeft ongetwijfeld gevolgen voor de huizenmarkt. Meer dan de helft van de huizenjagers vindt de nabijheid van een park of natuur nu beduidend belangrijker dan voor de lockdown. Een op de drie geeft aan nu veel waarde te hechten aan een grotere of toch aan voldoende woonoppervlakte.

De tendens staat in contrast met het beleidsplan van de Vlaamse Regering, waarvoor er vanaf 2040 niet meer gebouwd zou mogen worden in de open ruimte. De vraag blijft of er in Vlaanderen voldoende ruimte is, als bijna iedereen nu een groot huis met een tuin wil. Expert De Decker antwoordde dat er juridisch voldoende ruimte is in het momenteel beschikbaar aanbod binnen de woonzone. "Maar willen we dat? Als we allemaal huizen met tuintjes bouwen, doen we voort met de verkavelingen en lintbebouwingen waar we maatschappelijk juist vanaf wilden. We zaten al met de gedachte dat het allemaal anders moest. Maar door deze gezondheidscrisis heeft dat toch een knauw gekregen. Kleiner wonen, cohousing ... Voorlopig lijkt dat van tafel te zijn."

In hetzelfde artikel kwam ook Vlaams bouwmeester Leo Van Broeck aan bod. Hij zegt dat er in Vlaanderen geen plaats is voor die gewijzigde woonwensen. "Vlaanderen heeft al het record aan ruimtegebruik per gezin, aan kilometer weg per wooneenheid, aan file-uren per werknemer, aan percentage van de bevolking dat niet in een kern of stad woont maar in een eerder afgelegen verkaveling ... noem maar op." Hij haalde ook aan dat maar een klein deel van het grondgebied is beschermd als natuur. Nu is dat 2,7 procent. Dat zou eigenlijk 25 procent moeten zijn. "Wat we zeker niet mogen doen, is het probleem nog erger maken door nog meer verkavelingen bij te maken. Een woning in een verkaveling kost tot 100 meter weg per gezin, in een kern is dat 5 meter. Onze thuiszorgers rijden – vanwege de verkavelingen – 600.000 kilometer per dag (...) om al die mensen te gaan verzorgen, dikwijls in afgelegen verkavelingen en wijken. De ruimtelijke fragmentatie heeft ook een economische kostprijs. Ze kost Vlaanderen 2 miljard euro per jaar. En ze heeft ook een impact op de files. Die kosten jaarlijks 30 miljard euro. Mijnheer Van Broeck besluit: "We gaan die problemen toch niet nog groter maken in naam van Covid-19?"

Minister, kloppen de cijfers die in het artikel worden aangehaald, dat voor elk stuk grond in een verkaveling twintig keer meer weg nodig is dan in een stad of in een kern? Klopt het dat thuiszorgers dagelijks zoveel kilometers moeten afleggen als gevolg van al die ruimtelijke spreiding? Klopt het dat de ruimtelijke fragmentatie per jaar 2 miljard euro kost?

Komen deze cijfers van de experts in het artikel overeen met de studie die de Vlaamse Regering onder Geert Bourgeois had laten maken om de kostprijs van verspreide bebouwing te berekenen?

Wat vindt u zelf van de uitspraken van de socioloog en de bouwmeester? Kunt u bevestigen dat de bouwshift aangehouden blijft?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Coninck, dank u voor de vele vragen. We hebben een aantal studies opnieuw van dichtbij bekeken. U vroeg of de cijfers die

in het artikel worden aangehaald, correct zijn, meer bepaald dat voor elk stuk grond in een verkaveling 100 meter weg nodig is en in een stad slechts 5 meter. Deze cijfers verwijzen naar de onderzoeksresultaten van een studie uit 2019, uitgevoerd door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). De studie beschrijft de mate van verspreiding van bebouwing binnen Vlaanderen aan de hand van vier indicatoren: ruimtebeslag, dichtheid van bevolking en tewerkstelling en versnippering. Uiteindelijk resulteerde dat in een vierdelige typologie op basis waarvan de maatschappelijke kosten werden berekend voor diverse thema's, onder meer voor het aanleggen en onderhouden van infrastructuur. De vier types waren: de stedelijke context; de dorpskernen en stadsranden; de verkavelingen en woonlinten; verspreide bebouwing. Er werd onderzocht wat de maatschappelijke kostprijs is voor de infrastructuur die gepaard gaat met wegen, nutsvoorzieningen en riolering.

Wat de gemiddelde lengte van een weg voor de ontsluiting van een woning in elk van die vier types betreft, kwam de studie tot de volgende cijfers: 9 meter weg voor een woning in een stedelijke context, 15 meter weg voor een woning in een dorpskern, 26 meter weg voor woonlinten en verkavelingen en maar liefst 86 meter weg voor verspreide bebouwing. Dat vertaalt zich uiteraard ook in de maatschappelijke kostprijs, want hoe meer weginfrastructuur, hoe duurder qua aanleg en onderhoud. De aangehaalde cijfers zijn dus niet volledig correct weergegeven. Nog belangrijker dan de weginfrastructuur is de riolering. In stadskernen en dorpskernen is de rioleringsgraad bijna 100 procent. In verkavelingen en linten is dat maar 77 procent en bij verspreide bebouwing zakt dat verder tot gemiddeld 35 procent van de woningen. Een voorzichtige inschatting van de totale kostprijs om alle woningen aan te sluiten op de riolering brengt ons al snel tot een kostenplaatje van 3,7 miljard euro.

U vroeg ook of het klopt dat thuiszorgers dagelijks 600.000 kilometer moeten afleggen als gevolg van de verkaveling. Die cijfers kloppen, maar zijn niet alleen te wijten aan de verspreide bebouwing en de verkavelingen. Er zijn meerdere factoren. Het onderzoek in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) over vergrijzing op het platteland uit 2017 geeft een onderbouwd relaas van de trajecten die onze thuisverzorgers dagelijks moeten afleggen. Ik geef u enkele cijfers mee. Door het verspreid wonen in Vlaanderen dient men bijzonder veel rond te rijden, ongeveer 10 procent van de werktijd. Komt daarbij dat de zorg verdeeld is over verschillende organisaties. Zorgverstrekkers van verschillende diensten zijn soms in huizen net naast elkaar aan het werk. Bovendien hebben verplegers en verzorgers verschillende taken. De verzorger doet vooral huishoudelijke taken, de verpleger zet een spuit. Vaak komt er 's morgens ook een verzorger om boterhammen te smeren. Nadien komt de verpleegster om pillen te geven enzovoort. Zulke situaties zijn geen uitzonderingen. Ze voegen natuurlijk wel kilometers toe aan de tellers van het zorgpersoneel.

De vele kilometers die worden afgelegd, zijn dus enerzijds een gevolg van de verspreide bebouwing, zeker in landelijke gebieden, maar anderzijds ook van de organisatie van de thuiszorg, met een keuzevrijheid qua zorgverstrekker, zoals ik daarnet uitlegde. Daarmee moet ook rekening worden gehouden. Dat is ook belangrijk.

Klopt het dat de totale kost van de ruimtelijke fragmentering per jaar in totaal 2 miljard euro bedraagt? Ook dit cijfer komt vermoedelijk uit een van de onderzochte thema's in de studie rond de 'urban sprawl' in Vlaanderen van 2019. In deze studie werd een inschatting gemaakt van de maatschappelijke kosten berekend voor drie thema's: infrastructuur, mobiliteit en open ruimte. Hierbij zijn verschillende scenario's uitgewerkt om kosten en baten van verspreide bebouwing in te schatten.

Op het vlak van de parameters infrastructuur, mobiliteit en open ruimte blijkt dat een nieuw ruimtelijk beleid volgens het BRV-scenario (Beleidsplan Ruimte Vlaanderen) tegen 2050 een winst zou kunnen betekenen van ongeveer 1,7 miljard euro ten opzichte van business as usual.

De aangehaalde cijfers zijn dus niet volledig correct. Het gaat om een inschatting van de baten tegen 2050 en anderzijds de vermeden kosten op het vlak van infrastructuur, mobiliteit en open ruimte.

Komen deze cijfers overeen met de studie van de Vlaamse Regering? De Vlaamse Regering gaf eind 2016 de opdracht voor de STEC-studie om een inschatting te kunnen maken van de budgettaire en financiële impact van het transitietraject van het BRV, namelijk de geleidelijke transitie van 6 hectare bijkomend ruimtebeslag per dag naar 0 hectare tegen 2040.

In die STEC-studie zijn meerdere scenario's onderzocht over het schrappen van een juridisch aanbod voor wonen. De STEC-studie gaat dus enkel over wonen, terwijl het BRV over veel meer thema's gaat dan alleen wonen. Dit is dus niet hetzelfde als de maatschappelijke kost van ons huidig bebouwingspatroon. Als we niet ingrijpen in het huidige beleid zou dat volgens die studie, die veel ruimer gaat dan wonen alleen, minstens 33,2 miljard euro kosten. Qua grootteorde komt dit neer op een kost van 1,5 miljard euro per jaar.

De resultaten van die STEC-studie zijn breed opgepikt in de pers en gaan vaak een eigen leven leiden. Er circuleren ook verschillende cijfers naargelang van het scenario. Het cijfer dat de bouwmeester aanhaalt, klopt qua grootteorde, maar het is fout om het cijfer als alleenstaand cijfer te gebruiken.

Wat vind ik van de uitspraken die de socioloog en de bouwmeester doen en kan ik bevestigen dat de bouwshift aangehouden blijft? Net zoals iedereen in deze commissie hebben ook wij die artikels gelezen. De coronacrisis stelt de discussie over de bouwshift terug op scherp, waarbij zowel voor- als tegenstanders in het debat aanwezig zijn. De ruimte verder aan hetzelfde tempo innemen met bijvoorbeeld verdere verlinting op heel verafgelegen plaatsen is daarom te ontmoedigen. Ik heb daarnet enkele cijfers gegeven van de kost voor aanleg van wegen, riolering en nutsleidingen en die spreken voor zich.

Betekent dit dat iedereen in een woontoren in de grootstad moet gaan wonen? Uiteraard niet. Dat is niet de bedoeling. We moeten inzetten op verdichting. Ook op het platteland zijn er nog altijd plaatsen die kunnen worden verdicht. Ik heb het al meermaals gezegd, differentiatie is een sleutel tot succes. Er zullen altijd mensen zijn die liever in een appartement wonen in een bruisend stadscentrum, dichtbij winkels en voorzieningen, op voorwaarde dat er ook een kwalitatief openbaar domein en parken en groen aanwezig zijn. Daar moeten we fel op inzetten en dat gaan we ook doen met de stadsbossen die mee zijn opgenomen in de extra bebouwing van het Bosplan.

Er zullen ook altijd gezinnen zijn met kinderen die wel een woning met tuin willen. Dat kan ook op goed gelegen plaatsen, dichtbij voorzieningen of openbaarvervoersknopen.

De bouwshift mag dus niet beperkt worden tot overal woontorens en appartementen. In de eerste plaats zet de bouwshift in op woningen op een goede locatie, in de nabijheid van voorzieningen. Ik denk dat dat een heel belangrijk criterium is. Met de bouwshift willen we ook het ruimtelijk rendement op goede locaties verhogen en kwaliteitsvoller benutten.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Dank u voor uw heel uitvoerig antwoord, minister.

Ik denk dat de cijfers voor zich spreken. Het zijn toch wel schokkende cijfers, die ons met de neus op de feiten drukken. Die verspreide bebouwing heeft een heel hoge kost en is ruimtelijk onverantwoord. In de studies die gemaakt zijn, denk ik niet dat de impact van de droogte ten opzichte van het realiseren van de bouwshift al ooit is meegenomen, dus misschien is het interessant om in de toekomst ook eens te laten berekenen wat de bouwshift zou kunnen betekenen voor de winst op het vlak van droogtemaatregelen.

Ik ben blij dat u expliciet benadrukt hebt dat de bouwshift aangehouden blijft, al wil dat niet zeggen dat we geen rekening meer zouden houden met de woonwensen van de Vlaming. Door corona denken we nu misschien allemaal dat we in een afgelegen verkaveling moeten gaan wonen om kwalitatief te kunnen wonen, maar niets is minder waar. Een woning met voldoende ruimte, met wat groen in of nabij de woning en met voldoende voorzieningen in de buurt, komt zeker tegemoet aan zowel de bouwshift als aan de woonwensen van de Vlaming.

Dat is eigenlijk mijn tussenkomst. Ik heb geen bijkomende vraag meer.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, ik weet niet of dit het juiste moment is om te vragen naar de datum en de timing van het Instrumentendecreet, maar ik ga het toch even doen, want uit de agenda valt niet af te leiden dat we daar voor het zomerreces nog veel van zullen horen en er wordt in alle talen over gezwegen bij de regeling der werkzaamheden. Dat is dus mijn eerste vraag.

Ik wil mij ten tweede aansluiten bij collega De Coninck. Je kunt mensen niet verwijten dat ze willen wonen waar ze willen wonen. Iedereen heeft zijn voorkeuren: de ene wil tussen de cafés, de winkels en de musea wonen, de andere dichtbij een bos; iedereen moet daar vrij in zijn. De ironie die aan ons allemaal voorbijgaat, is echter de volgende: ik zie nogal wat gezinnen uit de stad of zelfs uit de dichte agglomeratie van de stad – want de stad is meer dan een aantal woontorens in het centrum – vertrekken, omdat het verderaf, in minder dichtbevolkte regio's, goedkoper wonen is. Dat is wel zeer ironisch, als je weet dat dat gefinancierd wordt door alle belastingbetalers, met inbegrip van hen die in die woontorens wonen. De meerkost voor de aanleg van wegen en voorzieningen en voor het opvangen van de negatieve gevolgen wordt immers betaald door de belastingbetalers, met inbegrip dus van die mensen die die duurdere of kleinere woningen in de stad voor lief nemen. Ik denk dus dat we dringend iets aan die onrechtvaardigheid moeten gaan doen. Het staat iedereen vrij om te wensen wat hij/zij wil, maar het is eigenlijk een beetje tegendraads – zal ik maar zeggen – of in ieder geval niet juist dat we de kosten van dat soort gedrag en wensen eigenlijk laten dragen door de belastingbetaler en door het geheel van de bevolking, terwijl niet iedereen er de lusten van heeft. Laat dit duidelijk zijn: iedereen mag willen wat hij/zij wil, maar we moeten dat niet met zijn allen financieren, dus laten we die discussie maar eens voeren, ook in het kader van het Instrumentendecreet. Het is in ieder geval zo dat een investering in meer geconcentreerde en beter gebundelde voorzieningen de belastingbetaler op lange termijn veel geld zal opbrengen. Het zou dus onverantwoord zijn om het niet te gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, ik wil me hier ook bij aansluiten, maar dat zal niemand verwonderen. Er circuleren heel veel cijfers over de kost die het verspreid wonen met zich meebrengt, maar het is duidelijk meer dan dat. Het gaat niet alleen om de kost, maar ook om de biodiversiteit, die heel belangrijk is. Als we dit voortzetten, wordt de biodiversiteit bedreigd. Het gaat ook om de relatie

met de droogte. Er zijn al studies die deze relatie aantonen. Ik heb dat vorige week tijdens de plenaire vergadering proberen uit te leggen. Een studie van de VUB, bijvoorbeeld, toont de impact aan van 20 procent minder verharde oppervlakte. De grondwatertafel zou hierdoor met 55 centimeter stijgen. Als we, bijvoorbeeld, stoppen met grondwater te onttrekken, zou dat maar een stijging met 5 centimeter zijn. Dat is een heel belangrijk inzicht. Het is op zich al een zeer belangrijke reden om te stoppen met het volsmeren van onze bodem, zodat we nog meer met de droogte te maken hebben.

Minister, ik wil nog even naar de eenzaamheid verwijzen. U hebt cijfers aangehaald over de kilometers die thuisverzorgers rijden. Dat heeft te maken met het verspreid woonpatroon en met het feit dat ze meerdere keren per dag op dezelfde plek moeten zijn. Mensen wonen heel afgelegen en eenzaam als ze oud zijn. Dat is ook een belangrijke incentive.

Deze vraag om uitleg is door de coronacrisis geïnspireerd. Het gaat dan om het effect van en de vraag naar meer tuinen. Er is helemaal niet aangetoond dat er een relatie is tussen dicht wonen en de verspreiding van het coronavirus. Het is eigenlijk zelfs omgekeerd. In de steden en de kernen zijn niet noodzakelijk meer coronabesmettingen vastgesteld dan op het platteland. De idee dat we dit nodig hebben en dat wie op het platteland woont minder kwetsbaar is, is helemaal niet juist. Dat moeten we duidelijk stellen.

Ik steun de vraag om de bouwshift zo snel mogelijk door te voeren. Ik wil nogmaals pleiten voor een kader dat ervoor zorgt dat dit kan worden uitgevoerd, want dat is er op dit moment niet. We zitten in een vacuüm en we zien dat sommigen dat vacuüm gebruiken om versneld nog te bouwen op plekken waar het absoluut niet kan. We hebben geen tools om dat tegen te houden. In die zin wil ik daarvoor pleiten. Ik ben zeer geïnteresseerd in een sturend kader dat ervoor zorgt dat het financieel minder interessant wordt om op het platteland te wonen. De kost voor de maatschappij is hoger dan in de stad. Het zal geen eenvoudige opdracht zijn daarover na te denken en daarvoor zaken uit te werken. Het is heel belangrijk om sturende kaders op tafel te leggen om die bouwshift te realiseren, iets wat al is beloofd, maar wat we eigenlijk nog niet hebben gezien. Mijn pleidooi blijft hetzelfde. We zien liefst eerst dit dan het Instrumentendecreet, maar u mag zeker beide niet in de koelkast steken, want dat zou betekenen dat er helemaal niets gebeurt. Dan blijven we verder maatregelen tegen de droogte in plaats van ter bestrijding van de droogte nemen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, er is net aangehaald dat deze vraag om uitleg coronagerelateerd is, maar de mensen hebben nu tijd en kunnen veel rondkijken. Ze zien dan mooie natuur, maar zodra ze op wat afstand van een kern wonen, moeten ze naderhand taxi spelen voor hun kinderen en inkopen doen. Ik denk dat er in de periode na de coronacrisis nog veel inzichten zullen komen.

Wat de bouwshift betreft, ben ik benieuwd hoe dat zal worden ingevuld, ook in het Instrumentendecreet. We moeten dat niet op de lange baan schuiven. Er moet een oplossing komen, maar de vraag is op welke manier.

Als we Vlaanderen niet willen volbouwen, moeten we misschien niet alleen de cijfers van de meters van huizen en tuinen bekijken. Dan moeten we ons misschien ook de vraag stellen: hoeveel mensen willen wij überhaupt huisvesten? We moeten ook zien dat onze jeugd, onze jongeren, ook later nog die mogelijkheid hebben, hetzij door te verbouwen, hetzij door af te breken en herop te bouwen.

Ik heb dit ook al in landbouwopzicht gezegd: wij bekijken grond als geld. Oppervlakte is geld. Vierkante meters zijn geld. Als men dus op verdere afstand van een

kern wat grond heeft liggen en men wil dat ten gelde maken, maar de afstand is een probleem, dan verlaagt men de prijs. En dan geef ik de heer Tobback gelijk: hoe verder men gaat hoe goedkoper het wordt, tenzij wanneer men voldoende kapitaal heeft. En dan zet men natuurlijk halve paleizen neer. We zien dat hier aan de grens. Met de vermogensbelasting kwamen Nederlanders halve paleizen en kastelen neerzetten met een vermogen dat ze in Nederland niet aan de staat hoefden te betalen. Maar intussen staan die er wel. Dat ging toen over 2 of 3 miljoen, en men verkoopt die dan naderhand tegen de helft van de prijs, want je krijgt ze amper verkocht.

Ik wil maar zeggen: er zijn veel punten in dit thema die aan de orde moeten komen. Ik ben heel geïnteresseerd in hoe men dat in het Instrumentendecreet gaat uitwerken, en hoe men uiteindelijk die bouwshift gaat uitwerken. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil graag even aansluiten bij deze vraagstelling. Minister, wat het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen betreft hebt u heel duidelijk geantwoord dat dat plan wordt aangehouden. Dat wordt de basis om ons verdere ruimtelijke beleid uit te bouwen.

Collega's, we hebben de afgelopen legislaturen baanbrekend werk gedaan om een visie uit te werken, om te zien hoe we onze ruimte naar de toekomst toe verder gaan invullen, en hoe we de open ruimte ook gaan bewaren. In die zin is dat een heel genuanceerd debat. Minister, ik ben zo blij met die nuance, en ik ben blij dat u dat beleidsplan voortzet.

Wat het coronaverhaal betreft en zeker ook de bezorgdheid die zich in dezen uit: zodra je beperkt bent tot je eigen woonst of je onmiddellijke omgeving, zijn er een aantal dingen naar boven gekomen. Ik denk dat het wel belangrijk is dat er, rekening houdend met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, wel mogelijkheden zijn om toch meer aandacht te hebben voor die noden. En dan denk ik bijvoorbeeld aan de architectuur, de wijze waarop we onze ruimte compact maar wel kwaliteitsvol invulling geven. Dat is een heel belangrijk element. We moeten dus rekening houden met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, maar ik denk dat daar ook wel winsten te boeken zijn.

Minister, mijn vraag is dan ook op welke manier u met verenigingen en architecten dat proces van compact bouwen gaat voortzetten, met oog voor de ruimte die mensen nodig hebben. Hoe gaat u dat stimuleren?

Ten tweede denk ik dat de afgelopen weken en maanden ook heel duidelijk naar boven is gekomen dat de kwaliteit van de openbare ruimte waarover we beschikken cruciaal is. De manier waarop we die ruimte invulling geven is heel belangrijk. Hoe kunnen mensen daar terecht, hoe verdelen we dat, en hoe gaan we daarmee om? In het verleden zijn ook daarrond heel wat impulsprojecten geweest om de kwaliteit van de openbare ruimte omhoog te krikken, en daar innovatief mee om te gaan. Minister, hoe kijkt u ernaar om creatief en innovatief om te gaan met de openbare ruimte? Hoe gaat u dat stimuleren?

Na alle tussenkomsten ben ik toch even geschrokken, want ik heb de indruk dat we een hutsepot aan het maken zijn, en van de meest eenzijdige kijk op bepaalde thema's gebruikmaken om de zogezegde tegenstelling tussen stad en platteland in de kijker te zetten, of die te vergroten.

Wat betreft de kostprijs haalt de heer Tobback slechts één element aan: de woningprijs. Maar op het platteland en in de stad spelen er veel meer parameters mee. Kijk naar het Gemeentefonds en het Stedenfonds, en naar de prijzen die Vlaanderen bijpast per inwoner van een plattelandsgemeente of een stad. Dan

moeten we vaststellen dat die prijs vele keren hoger ligt. Als je kijkt naar de prijzen van het platteland of de stad, moeten er veel meer parameters in rekening worden gebracht dan dat ene element van wonen. Het is niet gezond om dergelijke discussies te verenigen. Ik heb net aangegeven dat er in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen diverse parameters opgenomen zijn. Daarin worden een heel duidelijke lijn en visie uitgezet. Zelfs wat betreft eenzaamheid. Ik ben niet zo zeker dat de mensen op het platteland eenzamer zouden zijn dan in de stad. Ook daar spelen andere gegevens. Het vergt een andere aanpak, dat klopt misschien. Maar niemand is erbij gebaat om hier een tegenstelling te creëren tussen stad en platteland. Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen heeft daar een duidelijke visie. Die lijn zullen wij voortzetten.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Ik wilde net als collega Rombouts verwijzen naar de scheeftrekkingen die er wel zijn in het Gemeentefonds. Maar ik wil nuanceren wat sommige collega's daarnet hebben gezegd, dat de mensen die in de steden wonen het leven van de mensen die op het platteland wonen, financieren. Kijk eens naar het Gemeentefonds. Een voormalige voorzitter van een bepaalde partij heeft daarover vorig jaar zelf nog enkele dingen gezegd. We kunnen niet anders dan vaststellen dat veel kleinere gemeenten inderdaad ondergefinancierd zijn. Om extra financiering te creëren kunnen zij maar twee dingen doen. Ofwel moeten zij de gemeentebelasting verhogen, ofwel moeten zij verkavelen om extra inkomsten uit het kadastraal inkomen te kunnen innen. Als het gaat over oorzaak en gevolg, is er dus wel iets meer nuancering nodig in wat ik net hoorde zeggen.

Carina Van Cauter (Open Vld): Minister, ik sluit kort nog even aan bij de nuance die collega Rombouts terecht heeft aangebracht. Ik begrijp de woonvraag van heel wat jonge gezinnen met kinderen, zeker toen het openbare groen door de coronacrisis ontoegankelijk bleef en toen werkgevers van hun werknemers verwachtten dat er thuis werd gewerkt. De nood aan een huis met een tuin wordt op dat moment heel tastbaar en zichtbaar aanvoeld bij heel wat Vlamingen en misschien zelfs Belgen in het algemeen.

Die ruimtevraag begrijp ik perfect. Maar op basis van wat ik van een aantal collega's heb gehoord, lijkt het alsof die vraag naar grondgebonden woningen per definitie in strijd zou zijn met een hoger ruimtelijk rendement en met de verdichting, waar die beleidsvisie Ruimte Vlaanderen nu net voor staat. Dat is een nuance die in de cijfers die werden genoemd, zowel in het artikel als door u, minister, ontbreekt. Wanneer we kijken naar de vervangende nieuwbouw, zien we dat een woning met tuin vandaag wordt vervangen door gemiddeld 2,2 woongelegenheden op dezelfde ruimte. Dat is nu precies waar verdichting voor staat. Het feit dat we werken met een bouwshift en niet met een betonstop, zoals we het vroeger noemden, duidt precies op het verhogen van het ruimtelijk rendement, waar, in tegenstelling tot wat door een aantal collega's wordt geponeerd, gemeentebesturen en vergunningverlenende overheden vandaag wel degelijk tools in handen hebben. Men houdt bij het afleveren van vergunningen rekening met voorzieningenniveau, met de mobiscore, enzovoort. Zeggen dat er vandaag niets kan gebeuren, is echt wel kort door de bocht.

Wat de coronacrisis ons in het algemeen heeft geleerd, is dat we niet alleen rekening mogen houden met cijfers. Collega Tobback, natuurlijk is de economische kostprijs belangrijk, maar daarnaast zijn de volksgezondheid en het welzijn en welbevinden van burgers wel degelijk even belangrijk, als u het mij vraagt.

Minister, ik heb dus nog enkele bijkomende vragen. Hopelijk zal bij het uitwerken van die beleidskaders, gelet op de coronacrisis en de realiteit waarmee we worden geconfronteerd, rekening worden gehouden met de noden van de gezinnen. Dat

kan door dat ruimtelijk rendement te verhogen. Ook wat de stedelijke centra betreft, is de menselijke draagkracht van enorm belang. Er moet voldoende openbare ruimte zijn, en parken die toegankelijk zijn. Collega Schauvliege, natuur is belangrijk, maar welzijn en volksgezondheid zijn dat evenzeer. Er is de kwaliteit van de stadsvernieuwingprojecten. Minister, zult u daar bij het uitwerken van de kaders ook oog voor hebben, dus niet alleen voor de economische realiteit en de cijfers, maar toch ook voor dat welbevinden, die volksgezondheid en dat welzijn van onze burgers? Ik denk dat dat even belangrijk is, en dat die nuance zeker moet worden meegenomen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik dank de collega's voor de diverse tussenkomsten. Ik denk dat ik in mijn antwoord wel voldoende genuanceerd was. Ik wil herhalen dat we met het BRV natuurlijk concrete beleidskaders zullen moeten uitwerken om die bouwshift – dus bouwshift, geen betonstop, dat is zeer belangrijk – op het terrein te realiseren. Volgens de planning en de beleidsnota komt dat hopelijk in 2021 naar het parlement. Ik denk daarbij aan allerlei instrumenten. Er is bijvoorbeeld de planologische ruil. Ook is het nog altijd mogelijk om op het platteland aan verdichting te doen. Ik denk dat dat het uitgangspunt zal moeten zijn.

Collega Schauvliege, voor alle duidelijkheid, ik zeg niet dat we meer groen in de stad moeten hebben om covid tegen te houden. Ik denk niet dat u dat zo hebt verstaan, maar ik wil dat toch nog eens onderstrepen. We zullen dat gewoon meer moeten doen. Ik zie ook dat heel wat steden dat in hun vergunning vragen als ze aan ontwikkeling doen. Bijvoorbeeld als er appartementen worden gebouwd, moet het nodige groen aanwezig zijn. In het licht van onze bosambitie vind ik ook dat we in steden sowieso naar stadsbossen en zo moeten gaan, voor de algemene gezondheid en het welbevinden, voor het goede onderhoud van het publieke domein, tegen de verhitte enzovoort. Dat is echter niet zozeer om covid tegen te gaan. Ik denk echter ook niet dat u dat zo had begrepen.

Collega Pieters, we zullen in de toekomst sowieso nog in extra woongelegenheden moeten voorzien, alleen al rekening houdend met de gezinsverdunding: er zijn de alleenstaanden, er is de realiteit van echtscheidingen, er zijn de nieuw samengestelde gezinnen. Er zullen dan ook wel woongelegenheden bijkomen, maar dat moet allemaal op goede locaties gebeuren.

Voor het overige meen ik dat het regeerakkoord duidelijk is. Er is de bouwshift, het maximaal beschermen van de open ruimte. Het debat over de beleidskaders en het BRV zullen we sowieso ook in deze commissie voeren. Voor alle duidelijkheid, dat gaat niet alleen over wonen, maar ook over andere zaken: industrie, landbouw... We moeten echt goed nadenken over de vraag wat de juiste plaats waarvoor is, nadenken over verdichting, over ruimtelijke kwaliteit. Het komt erop neer dat we eigenlijk meer moeten doen met minder.

Wat de datum voor het Instrumentendecreet betreft, dat laat ik over aan het parlement en de commissie, aan wat de agenda toelaat.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik heb geen bijkomende vragen, maar ik wil nog even repliceren, gelet op de grote belangstelling en vele tussenkomsten van alle collega's. Het is duidelijk dat onze commissie unaniem achter de bouwshift staat, en dat die er moet komen. De cijfers die u in uw antwoord hebt gegeven, geven ons extra munitie om dat te realiseren. Een hogere kostprijs als we het niet zouden doen, is ook maatschappelijk niet meer te verantwoorden.

Het debat mag ook niet leiden tot een zwart-witdiscussie, waarbij we iedereen in woontorens zouden willen stoppen en niemand nog een woning met een tuin zou mogen hebben. Dat betreurt ik een beetje, want de bouwshift is perfect te realiseren met de woonwens van de Vlaming. Dat hebt u ook gezegd, en ik ben blij dat u dat ook nog eens hebt herhaald.

Er zijn genoeg innovatieve projecten om dat mogelijk te maken en om tegemoet te komen aan de woonwens van de Vlaming. Ik denk bijvoorbeeld aan het type begijnhofwoningen, rijwoningen met een klein tuintje in het centrum vlak bij alle voorzieningen. Dat geeft heel veel comfort aan de mensen, zowel op het vlak van woonkwaliteit als leefcomfort dicht bij allerlei voorzieningen.

Collega's, het is aan ons om de schouders eronder te zetten. We moeten zorgen dat het realiseren van de bouwshift de woonwens van de Vlaming niet negeert. Ik ben er heilig van overtuigd dat we die twee kunnen verzoenen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over efficiëntere procedures die de doorlooptijd van rioleringsprojecten kunnen verkorten – 2577 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, in 2018 en 2019 heeft Aquafin in totaal 120 werven afgerond, waarin een 190-tal projecten van Aquafin werden verwerkt. Het waren projecten met een bovenlokaal karakter die werden overgedragen aan Aquafin, en die investeringen ten belope van 140,4 miljoen euro in de gemeentelijke infrastructuur inhielden. De investeringen van de opgeleverde werven bedroegen 235 miljoen euro.

Als we tegen 2027 in onze Vlaamse waterlopen een goede kwaliteit willen behalen, dan zullen we vandaag nog initiatieven moeten nemen om investeringen te kunnen doen om het rioleringsnet verder uit te breiden.

Minister, uit een schriftelijke vraag die ik u stelde, kon ik afleiden dat de gemiddelde doorlooptijd voor het realiseren van het project vanaf het moment dat het is opgenomen als investeringsproject, 7,1 jaar bedraagt. Voorafgaand aan zo'n project is er ongeveer nog 2 jaar voorbereiding. Dat betekent dat wanneer vandaag projecten worden opgestart, ze niet meer voor 2027 kunnen worden gerealiseerd.

Minister, schort er iets aan de procedure? Kan er worden versneld? Het gaat over een samenwerking tussen actoren, het gaat over adviezen, het gaat over het terugsturen van dossiers. Studiebureaus krijgen er grijze haren van als ik hen mag geloven. In elk geval zijn er zaken die op een slechte organisatie kunnen wijzen.

Verschillende Vlaamse rioolbedrijven hebben stijgende financiële overschotten. Dat betekent dat het geld dat ze innen, niet allemaal kan worden geïnvesteerd. In deze coronatijden, in tijden van de relance, is investeren zeer belangrijk. Middelen zijn beschikbaar, maar ze kunnen niet worden geactiveerd door procedures.

Wordt er nagedacht om het toekennen van een investeringsproject en de feedback vanuit de diensten op de ontwerpen anders te gaan organiseren in functie van een snellere en efficiëntere realisatie op het terrein? In welke richting denkt u om hierop bij te sturen?

Hoe kunnen investeringsprojecten gekoppeld worden aan een uitvoeringstermijn om zodoende een sneller resultaat op het terrein te realiseren?

Hoe kan een verdere afstemming tussen diverse partners, waaronder het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), Aquafin en de steden en gemeenten, uitgewerkt worden, zodat bij een toekenning van een investeringsproject de uitvoering sneller gerealiseerd kan worden?

Hoe zult u de doelstellingen tegen 2027 realiseren, indien we rekening houden met de gemiddelde doorlooptijd van 7,1 jaar, met nog 2 voorafgaande voorbereidingsjaren?

Welke acties worden er ondernomen om tot een efficiënte, snellere en volledige aanvraagprocedure te komen en zodoende de uitvoering op het terrein te kunnen versnellen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Dochy, ik deel uw analyse volledig dat de doorlooptijd van investeringsprojecten veel te lang is. Hetzelfde probleem stelt zich voor de projecten van het subsidieprogramma. Er werden al heel wat acties ondernomen, maar er is wel nog heel wat werk aan de winkel. Veel heeft natuurlijk te maken met het grote aantal betrokken actoren; goed overleg en samenwerking blijven belangrijk.

Wat gaan we doen om dit probleem te verhelpen? Ten eerste gaan we de voorbereidende procedures vereenvoudigen. Er wordt momenteel met alle betrokken partijen verder gewerkt om daar verdere stappen in te zetten, onder meer op het vlak van de technische advisering en de goedkeuring van de projecten. Met de invoering van de omgevingsvergunning zijn al belangrijke stappen gezet om de procedures voor vergunningverlening in te korten, te digitaliseren en optimaliseren, maar in een aantal gevallen moeten nog verdere stappen worden gezet.

Ten tweede moeten we ervoor zorgen dat het investeringsprogramma van Aquafin, AWV en de lokale besturen veel beter op elkaar afgestemd wordt. Dat zorgt natuurlijk ook wel vaak voor vertraging.

Ten derde moeten we het principe van de responsabilisering inbrengen. Dat betekent dat we meer op resultaat moeten werken en minder op basis van allerlei doelstellingen.

Hoe kunnen projecten nu gekoppeld worden aan een uitvoeringstermijn? In de overeenkomst tussen Aquafin en het Vlaamse Gewest zijn investeringsprojecten al gekoppeld aan een uitvoeringstermijn. Aquafin heeft echter niet alle sleutels in handen. Indien er hindernissen op het parcours liggen die buiten de verantwoordelijkheid van Aquafin vallen, heeft zij de mogelijkheid om een termijnverlenging aan te vragen. De belangrijkste reden voor een dergelijke vraag is afstemming met wegenwerken door AWV en de koppeling met gemeentelijke projecten die nodig zijn om het afvalwater naar de bovengemeentelijke leidingen te brengen. Er zal sowieso met collega Peeters, bevoegd voor de wegenwerken, gekeken worden om die afstemming beter te maken, zodat de termijnen niet te lang uitlopen.

Hoe kan een verdere afstemming tussen diverse partners uitgewerkt worden? In het verleden werden al heel wat initiatieven op stapel gezet om de projecten van diverse actoren zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. In het regeerakkoord werd afgesproken om Aquafin expliciet de rol van matchmaker te laten opnemen. Er lopen momenteel gesprekken tussen Aquafin en de steden en gemeenten om deze rol in te vullen. Dat zal zeer binnenkort tot concrete acties leiden. Wat AWV

betreft, zullen beide administraties samenzitten om beide zaken op elkaar af te stemmen, zoals daarnet gesteld.

Hoe zal ik de doelstellingen tegen 2027 realiseren? Met het Vlaamse Gewest zetten we in op verschillende punten. Een eerste punt is het in kaart brengen van de doelafstand per stroomgebied via het in opmaak zijnde derde stroomgebied-beheerplan. Een tweede punt is het stellen van prioriteiten en toekennen van doelstellingen aan de verschillende actoren die betrokken zijn bij de saneringsinfrastructuur. Een derde punt betreft de responsabilisering en betrokkenheid van alle actoren, zodat we meer gaan sturen via een focus op resultaten.

Welke acties worden er ondernomen om tot een efficiënte, snellere en volledige aanvraagprocedure te komen? Mijn administratie zet in op verregaande digitalisatie.

De digitale projectaanvraag is nu reeds mogelijk. Ik verwijs naar de gesprekken over de rol van Aquafin als matchmaker. Aquafin zal dan een actieve rol spelen om de gemeentelijke en bovengemeentelijke uitvoeringsplannen beter op elkaar af te stemmen.

Tot slot zetten we ook in op de verdere responsabilisering van Aquafin en van de gemeenten. Ze krijgen meer verantwoordelijkheid, maar ook meer flexibiliteit, waardoor minder moet worden ingezet op de detailcontrole van individuele projecten en de procedures kunnen worden vereenvoudigd.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik dank u voor uw engagement. Er zal in elk geval een sterke hand nodig zijn om die stugge structuren en procedures even los te maken. Ik reken daarvoor op u, samen met de vele studiebureaus die zich in deze procedures nestelen en met de lokale besturen en de rioolbeheermaatschappijen, die zitten te wachten om in de verdere uitbouw van de rioleringen te kunnen investeren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ook ik heb een bezorgdheid. U hebt in uw antwoord veel tijd genomen om het probleem te benoemen. We kennen het probleem. Ik denk dat het inderdaad niet makkelijk op te lossen valt. U hebt verklaard dat eigenlijk een matchmaker is aangesteld. Er zal beter worden samengewerkt, wat voor veel problemen een oplossing is. De vraag is of u dat tussentijds zult evalueren. Zult u op een bepaald moment nagaan of die matchmaker wel doet wat hij moet doen. Zult u nagaan of de samenwerking wel wordt gestart? Het zou bijzonder jammer zijn indien we binnen twee of drie jaar moeten vaststellen dat het weinig opschiet, want dan zullen we in 2027 natuurlijk helemaal niet klaar zijn met wat we moeten doen. Mijn concrete vraag is of u tussentijds zult bekijken of gebeurt wat moet gebeuren en waartoe u zich vandaag hebt geëngageerd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Die procedures frustreren mij, samen met heel wat burgemeesters en heel wat mensen, ook enorm. Ik zal hierop toezien en vroegtijdig evalueren. Het is niet slecht daar met harde hand achter te zitten, want een termijn van zeven jaar is eigenlijk gigantisch. Ik zal dat sowieso van nabij opvolgen en monitoren. Ik zal geregeld de schroeven bijdraaien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stijging van de drinkwaterfactuur in tijden van droogte – 2397 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de betaalbaarheid van de waterfactuur en het duurzaam waterverbruik in Vlaanderen – 2454 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanhoudende droogte en het watertarief – 2488 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, op 28 mei 2020 hebben we kennis genomen van uw intentie om de tarieven van de waterfactuur bij te sturen. U hebt de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) gevraagd om de watermaatschappijen en andere betrokkenen verschillende pistes te laten uitwerken om mensen door middel van variabele tarieven aan te moedigen om zuiniger met kraanwater om te springen, wat nu zeker heel belangrijk is.

De geüniformiseerde waterfactuur is op 1 januari 2016 in Vlaanderen ingevoerd. Inmiddels is een grondige evaluatie van de effecten van deze structuur uitgevoerd. Veel aspecten van de evaluatie waren positief, maar er is ook ruimte voor verbetering.

Ook het regeerakkoord verwijst naar de aanpassing van de tariefstructuren voor drinkwater, rekening houdend met de betaalbaarheid voor specifiek onze alleenstaanden en gezinnen met kinderen.

In het kader van de betaalbaarheid van de waterfactuur en het tegengaan van de droogte is het uiteraard belangrijk om verder toe te zien op het duurzaam waterverbruik. Via de waterscan willen we alle klanten zoveel mogelijk ertoe aanzetten om duurzamer om te gaan met water en om waterbesparende maatregelen te nemen. Het aantal waterscans, wat we toch aanmoedigen, is vandaag bijzonder laag: in 2019 werden er maar 228 scans uitgevoerd. Daar is dus echt werk aan de winkel.

Ook de slimme watermeter kan bijdragen tot interactiviteit en kan het bewustzijn van de burger inzake waterverbruik grondig stimuleren. Inzake duurzaam waterverbruik moet er effectief een tandje worden bij gestoken.

Wat is momenteel de stand van zaken van uw intentie om de tarieven van de waterfactuur bij te sturen met het oog op het zuiniger omspringen met water?

Wat is de stand van zaken van de herziening van de tariefstructuren voor drinkwater en afvalwater en specifiek de wijziging wat betreft billijkheid voor alleenstaanden en gezinnen met kinderen? Wat is de stand van zaken van de wijziging van het drinkwaterdecreet?

De kennis omtrent onze waterfactuur kan ook beter. Dat horen we ook regelmatig. Uit de evaluatie blijkt dat veel mensen niet weten waarvoor ze betalen. Op welke manier kan die communicatie beter? Ik denk toch dat dat toch wel eenvoudiger en effectiever kan. Wat gaat u daaraan verbeteren?

Minister, ik had ook graag geweten op welke manier u werk wilt maken van effectievere gedragswijzigingen in het waterverbruik. In het verleden liet u al optekenen dat de techniek van nudging zou worden onderzocht om mee te nemen in het beleid. Wat is daar de stand van zaken?

Wat zijn de prioritaire maatregelen die Vlaanderen kan nemen om het waterverbruik te verminderen zonder dat het effect heeft op de betaalbaarheid van de waterfactuur? Welke maatregelen zult u nemen?

Hoe evalueert u de uitrol van de digitale watermeters in Vlaanderen? Denkt u dat het nodig is om nog een versnelling hoger te schakelen in deze uitrol om onze doelstelling te behalen?

Op welke manier zult u samen met de VMM en de drinkwatermaatschappijen het aantal waterscans of initiatieven die eenzelfde effect beogen, verhogen?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijn excuses, het lot wil dat ik net op dit moment in een andere commissie moest tussenkomen. De gemiddelde Vlaming verbruikt 96 liter leidingwater per dag, maar de aanhoudende droogte en onder andere het voorval in Overijse hebben de angst onder de bevolking, en bij mij, aangewakkerd dat dit in de toekomst geen vanzelfsprekendheid meer zou kunnen zijn.

Ondanks de belofte van de minister om structurele maatregelen te nemen om de droogteproblematiek aan te pakken, is er in de praktijk nog niet zoveel bijzonders gebeurd. Vlaanderen is rijkelijk te laat in actie gekomen, en ondertussen beweert het Leuvense bedrijf Hydroscaan, dat lekken opspoort in de leidingen, dat in Vlaanderen maar liefst 20 procent van het leidingwater, het drinkwater weglekt via lekken in publieke leidingen. Het gaat over miljoenen liters drinkwater die verloren gaan vanwege gebrekkige of verouderde infrastructuur.

Dat is al enkele jaren zo, of we weten dat al enkele jaren. Maar het lijkt er helaas op dat de Vlaamse Regering niet meer voldoende hoop heeft in structurele maatregelen. Want wij lezen dat ze overweegt om de waterfactuur bij te sturen, met als doel de mensen zuiniger te doen omspringen met water.

De minister heeft gevraagd aan de VMM om hiertoe verschillende pistes uit te werken. Wij vinden dat een dergelijke ad-hocoplossing verre van duurzaam is. Wij vrezen dat dit dreigt uit te monden in een extra belasting op het verbruik van water door de burgers.

Minister, hebt u al zicht op welke pistes inzake tarifiering de VMM precies onderzoekt? Welke van deze pistes geniet uw voorlopige voorkeur?

Wordt er aan u gerapporteerd hoeveel water er precies in Vlaanderen verloren gaat door lekkage? Indien ja, kloppen de cijfers die door Hydroscaan naar voren worden geschoven? Om hoeveel liter gaat het precies? Zo niet, zult u er dan voor zorgen dat dit wordt onderzocht, zodat wij daar toch een goed zicht op kunnen krijgen?

Hebt u zicht op de voornaamste oorzaken van het weglekken van drinkwater?

Zult u ervoor zorgen dat tussen nu en x aantal jaren – u hebt nog wel enkele jaren als minister – die lekken gedicht zijn en dat het aantal liter water dat nog weglekt tot een minimum is herleid? Indien ja, hoe plant u dit te bereiken?

Investeert Vlaanderen in onderzoek naar ontziltingsinstallaties, waarbij het zout uit zeewater kan worden onttrokken? Indien niet, waarom niet en is hieromtrent

ooit een grondige kosten-batenanalyse gemaakt? Indien wel, hoe uit deze investering in het onderzoek naar ontziltingsinstallaties zich concreet?

Werd er door Vlaanderen in detail gekeken naar good practices wat betreft die ontziltingsinstallaties in het buitenland? Ik denk aan Israël en Italië. Zo ja: kunnen die good practices door Vlaanderen worden overgenomen om een eventueel drinkwatertekort op te vangen? Zo neen, kan er dan wel worden onderzocht welk soort moderne, in het buitenland met succes gebruikte ontziltings technologie door Vlaanderen op een rendabele wijze zou kunnen worden aangekocht, geïnstalleerd en gebruikt?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, april en mei waren de droogste maanden sinds het begin van de metingen in 1833. Het heeft nu toch een beetje geregend, maar we weten allemaal dat dit niet gaat over het weer van morgen maar over het klimaat van de vorige eeuw. Dat was het enige woord dat ontbrak in de tussenkomst van de persoon voor mij.

Er moet op verschillende fronten worden gewerkt aan een strategie tegen droogte. Een van die fronten, naast een heel aantal andere, betreft uiteraard het watergebruik. Minister, u hebt, zoals de collega's het al zegden, in de pers uitspraken gedaan over het feit dat u de prijs van water in tijden van droogte sterker wil laten afhangen van het verbruik, om mensen zuiniger te laten omspringen met kraantjeswater. U zei daarbij dat de waterprijs in zijn geheel niet zou stijgen, dat er enkel een prijsstijging zou komen voor verspilling.

Vanaf hoeveel kubieke meter zou de prijs voor het gebruik van water stijgen? Zoals mevrouw De Vroe het vroeg: hoe zit het met die aanpassing?

Hoe zult u ervoor zorgen dat mensen die het financieel moeilijk hebben hier niet door getroffen worden?

Hoe zult u ervoor zorgen dat mensen die zelf niet verantwoordelijk zijn voor een groot waterverbruik, bijvoorbeeld door de gebrekkige staat van een huurwoning, niet getroffen worden door deze maatregel?

U stelde in het verleden dat u ook structureel wilt inzetten op het watergebruik bij industrieën en bedrijven. Daar haal je immers de grootste winsten. Het grootste waterverbruik zit daar. Zal de maatregel die u aankondigde ook daar van toepassing zijn? In tegenstelling tot de gezinnen heeft de industrie geen progressief tarief maar een degressief tarief. Gaat u ook daar aanpassingen in doen?

Is er al gedacht aan mogelijke perverse effecten van een dergelijke maatregel, bijvoorbeeld dat het zoeken van verkoeling bij hitte een zaak kan worden voor wie het kan betalen en dat de rest maar mee moet opwarmen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, algemeen gesproken zie ik dat er een aantal dingen worden vermengd. Er is alles wat te maken heeft met de waterfactuur. Het is niet door de droogte dat we die waterfactuur zullen aanpassen. Sommigen hebben het hier over de stijging van de waterfactuur. Dat is niet door mij gezegd. Dat is een conclusie die hier nu wordt getrokken. Wat is het uitgangspunt? De VMM heeft in februari een uitgebreide evaluatie gemaakt van de drinkwaterfactuur. De collega's die in de commissie zitten, weten dat ook. We hebben in het regeerakkoord afgesproken dat we de tariefstructuren voor drinkwater en afvalwater zouden aanpassen op basis van de resultaten van die uitgevoerde evaluatie, onder meer met het oog op billijkheid, vooral voor alleenstaanden en gezinnen met

kinderen, op betaalbaarheid en op het sturend karakter. Met dat laatste bedoelen we dat we in die oefening mensen belonen die spaarzaam met water omgaan. De oefening wordt dus gemaakt aan de hand van die uitgangspunten. Voor alle duidelijkheid, er is nog niks beslist in de ene of de andere richting, maar dit zijn wel de uitgangspunten. Wanneer ik op basis daarvan het resultaat krijg, zal er een keuze worden gemaakt, die we natuurlijk ook binnen de regering zullen bespreken.

Wat de droogteproblematiek betreft, daar heb ik het al meermaals over gehad, ook in de commissie. Collega Van Rooy, ik hoop dat u ook aanwezig zult zijn op de diverse hoorzittingen die de commissie binnenkort zal organiseren met heel wat experts. Ik heb ook vanaf het begin gezegd dat ik nog voor het reces met een proactief droogteactieplan naar de regering zal gaan. Dat was normaal voorzien voor eind dit jaar, maar ik heb vanaf het begin gezegd dat dit een prioriteit is, dat we dit naar voren zouden schuiven zodat we de maatregelen die we in dat plan zullen opnemen, zo snel mogelijk kunnen uitvoeren en we ook de komende jaren voorbereid zijn op de droogteproblematiek die we de afgelopen jaren al vier zomers na elkaar hebben meegemaakt en die grotendeels ook het gevolg is van die klimaatverandering.

Collega Van Rooy, ik kom tot uw vraag over de lekkage. De lekken zijn, zoals u weet, een onderdeel van het niet-geregistreerd verbruik. Gezien de vrij hoge cijfers van het niet-geregistreerde verbruik analyseerden de waterbedrijven dit 'non revenue water' (NRW). Dat is meer dan enkel de lekverliezen, voor alle duidelijkheid. Daarin zit onder andere ook water dat niet werd geregistreerd door meet-onnauwkeurigheden van de watermeters bij klanten, meetfouten bij registratie van de verbruiken of illegale waterafnames. De werkelijke verliezen zijn verliezen door lekken en breuken in het leidingnet. In 2018 was dat 16,5 procent. Het cijfer van 20 procent dat HydroScan communiceert, is dus te hoog volgens de cijfers die wij hebben en die u ook vindt in het rapport van de drinkwaterbalans. We hebben die luxe niet. Die cijfers zijn onaanvaardbaar hoog, voor alle duidelijkheid. De drinkwatermaatschappijen bepalen nu reductiedoelstellingen om dat NRW te doen dalen. Ik heb een audit besteld om op te volgen wat de waterbedrijven zullen doen qua lekdetectie.

Zij zeggen dat ze heel wat innovatieve technieken hebben waardoor ze waterverlies kunnen terugdringen. Dat is net wat ik wil weten en waarin de audit mij meer inzicht zal moeten geven. Van zodra ik het resultaat van de audit heb, zal ik dwingende doelstellingen aan de drinkwaterbedrijven opleggen.

Het is van belang de kostenbatenefficiëntie goed te bewaken. Alle lekken die we kunnen vermijden, moeten we vermijden. De meest performante distributiesystemen ter wereld hebben een lekverlies dat rond de 3 à 4 procent zit. Ik heb al gevraagd aan de drinkwaterbedrijven om hier veel sterker op in te zetten. Ze testen allerlei technieken en rollen die verder uit. Die audit zal mij de gelegenheid geven om een strengere doelstelling op te leggen. Ook de Europese drinkwater-richtlijn legt aan lidstaten de verplichting op om in te zetten op lekreductie.

De techniek van ontzilting van zeewater tot drinkwater is er een die wereldwijd al jaren wordt toegepast in gebieden met zeer lage zoetwaterbeschikbaarheden. Het belangrijkste knelpunt is de hoge energiekost. Maar op dit vlak staat de technologie niet stil en wordt de techniek steeds performanter en energiezuiniger en dus ook meer rendabel en duurzamer.

In de Vlaamse context kan ik meegeven dat de Vlaamse drinkwaterbedrijven naar de techniek van ontzilting van water kijken om gericht de capaciteit van het openbaar waterdistributienetwerk te verhogen.

Verschillende bedrijven doen dat ook, ik denk aan FARYS, dat recentelijk het eerste waterproductiecentrum in gebruik nam dat draait op brak water. De keuze voor

brak water is hier een bewuste keuze. Het verlaagt de operationele kost en maakt de voorziening duurzamer. Ook Water-link, De Watergroep en de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA) bekijken de optie om brak water te gebruiken als bron voor drinkwater.

De stap naar het ontzilten van zout water voor de productie van drinkwater is nog niet gezet, maar wordt wel degelijk onderzocht door de sector in samenwerking met de academische wereld.

Wat is de stand van zaken van de herziening van de tariefstructuren? Mevrouw De Vroe, u verwijst naar een paragraaf in het regeerakkoord. Ik gaf de opdracht om verschillende scenario's door te rekenen om specifiek tegemoet te komen aan de billijkheid voor alleenstaanden en gezinnen met kinderen. Alleenstaanden worden in de huidige structuur enorm benadeeld. De scenario's worden momenteel bekeken, en vervolgens zal een voorstel tot wijziging van het decreet worden voorgesteld.

Het klopt dat de waterfactuur algemeen beschouwd wordt als complex en niet eenvoudig te begrijpen. De tariefstructuur zelf is helaas complex en dat wordt weerspiegeld in de factuuropbouw. In het kader van de aanpassing van de tariefstructuur moet ook aandacht gaan naar de complexiteit.

Mevrouw De Vroe, u vroeg ook naar effectievere gedragswijzigingen in het waterverbruik en de nudgingtechniek die werd bekeken binnen het communicatieplatform waterbesparing en droogte dat door de VMM werd georganiseerd. Er zijn verschillende initiatieven voor communicatie en sensibilisering rond waterbesparend gedrag. De cijfers zeggen ons wel dat de Vlaming redelijk spaarzaam omgaat met water, maar we blijven via het communicatieplatform ook wel inzetten op informatiedeling en sensibilisering.

Wat zijn de prioritaire maatregelen die Vlaanderen kan nemen om het waterverbruik te verminderen? Ik wil hier benadrukken dat we in Vlaanderen koploper zijn in het gedifferentieerd watergebruik. Het hemelwatergebruik is reeds sterk ingeburgerd bij nieuwbouw.

Voor bestaande woningen heeft de overheid jarenlang subsidie gegeven voor de aanleg van regenwaterputten.

Specifiek wat het leidingwater betreft, haal ik graag het feit aan dat het drinkwaterverbruik per inwoner in Vlaanderen al laag is, zoals ik daarstraks heb gezegd. Als je de hoeveelheden bekijkt van het verbruik van leidingwater in Vlaanderen, valt het op dat dit niet stijgt, ook al zijn we met meer Vlamingen.

We willen in de toekomst nog verder inzetten op hergebruik van afvalwater, niet alleen op industriële schaal, maar ook bij huishoudens. Ik heb al opdracht gegeven aan de drinkwaterbedrijven om in te zetten op innovatie rond hergebruik bij huishoudens, bijvoorbeeld rond hergebruik van douchewater, dat eigenlijk nog relatief proper is. Op die manier kan hetzelfde water opnieuw gebruikt worden, terwijl de volumes water die afgevoerd en gezuiverd moeten worden, kunnen dalen. Vandaag bestaan daarvoor reeds technieken, maar die zijn nog behoorlijk duur. Ook bij de industrie is het de bedoeling dat we op industriële schaal gaan werken rond circulariteit en waterhergebruik.

Hoe evalueer ik de uitrol van de digitale watermeters in Vlaanderen? Wel, ik moet eigenlijk zeggen dat die uitrol nog op een laag pitje staat.

Ondertussen zijn er al zo'n honderdduizend meters geplaatst, maar dat is eigenlijk veel te weinig, want een digitale watermeter biedt een aantal zeer relevante functionaliteiten en kan een belangrijk instrument zijn om zelf zowel de werking

van het waterdistributienetwerk als de dienstverlening ten aanzien van de klant verder te verbeteren. Ik denk concreet aan een betere opvolging van lekverliezen in het net maar ook aan een betere bescherming tegen terugstroming.

Het akkoord dat we met Fluvius hebben kunnen bereiken en dat ik laatst op de tafel van de ministerraad heb gelegd rond de maximale uitrol – 80 procent – van de energiemeter tegen het einde van de legislatuur, wil ik eigenlijk ook bekomen bij de drinkwatermaatschappijen. Zij mogen niet achterblijven. Als wij een energiemeter aan het zetten zijn, dan moet er tegelijkertijd ook een watermeter gezet worden. Op dat punt is de grootste speler, De Watergroep, intens aan het overleggen met Fluvius, om die uitrol maximaal mogelijk te maken.

De waterscans, het onderwerp van de zevende vraag, zijn inderdaad nog veel te weinig ingeburgerd. Voor de groep beschermde klanten is het laten uitvoeren van de waterscan gratis. De finaliteit van de waterscan is om preventief te werken en de gratis controleonderzoeken vinden plaats als het verhoogd verbruik een feit is. Ik heb opdracht gegeven aan de VMM om te onderzoeken hoe we het aantal waterscans drastisch kunnen opschroeven. Een van de ideeën is dat alle klanten die doorverwezen worden door een OCMW een gratis waterscan kunnen krijgen, ook omdat zij beschermde klanten zijn. Dat idee is ook doorgespeeld en wordt bekeken in het kader van de opdracht die de VMM op dit moment aan het uitvoeren is.

Dan kom ik bij de vragen van de heer D'Haese. De huidige tariefstructuur bevat nu een sociale component om financieel kwetsbaren te ondersteunen. Dat is het sociaal tarief voor beschermde klanten. Ook bij de aanpassing van de tariefstructuur – en ik denk dat dat ook logisch is – blijven we hoe dan ook het uitgangspunt aanhouden dat de meest kwetsbaren in onze samenleving ondersteuning nodig hebben. Een evaluatie van de groep met het statuut van beschermde klant is echter wenselijk. Dat is ook bij de evaluatie in de commissie aan bod gekomen, dus ook dat bekijken we, zodat we de juiste mensen bescherming bieden. Dat is immers heel fel naar boven gekomen. In de nieuwe tariefstructuur moeten we diegenen beschermen die we moeten beschermen.

Mijnheer D'Haese, uw derde vraag is heel pertinent. Wat u aanhaalt, toont aan dat het niet evident is om maatregelen op een correcte wijze in de praktijk te brengen. Ik zal niet op de feiten vooroplopen. Ik wacht op de onderzoeken naar de maatregelen en de acties. Ik verwijs hiervoor naar het proefproject van Papillon.

Wat uw vierde vraag betreft, moet het uiteraard ook voor de industrie het uitgangspunt zijn dat het watergebruik moet worden voorkomen, worden beperkt en duurzaam en veilig worden ingevuld. De industrie gebruikt verschillende soorten water, namelijk oppervlaktewater, grondwater, leidingwater, regenwater en andere soorten. Er zijn heel wat prikkels om de industrie tot duurzaam watergebruik aan te zetten. Daarnaast geeft de wateraudit inzicht in het watergebruik. Het doel daarvan is het watergebruik te verminderen, het hergebruik te stimuleren en de juiste waterkwaliteit voor elk bedrijfsproces in te zetten. Dat is een instrument waarop ik verder wil inzetten. Als ik naar de cijfers met betrekking tot het industrieel watergebruik kijk, zie ik doorheen de jaren geen stijgend gebruik. In diverse sectoren is de waterefficiëntie toegenomen. Ik vind het ook positief dat het gebruik van andere soorten water stijgt. De industrie is op dat vlak eigenlijk al goed op weg.

Uw vijfde vraag is of deze maatregelen er niet toe zullen leiden dat het zoeken van verkoeling bij hitte enkel nog mogelijk zal zijn voor zij die het vermogen hebben om een duurdere waterfactuur te betalen. Dat zal zeker en vast niet het geval zijn.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoorden, maar ik blijf toch een beetje op mijn honger. Over het lekverlies, bijvoorbeeld, stelt u

terecht dat het nog altijd te veel is. Het zou nu om 16,5 procent gaan. Zelfs met performante systemen zou dat nog altijd 3 tot 4 procent zijn. Dat kan. Dat is nog altijd viermaal zo veel. Ik lees veel cijfers en ik vraag me echt af in hoeverre de cijfers die u naar voren brengt betrouwbaar zijn. Ik heb gelezen over lekverliezen van 30 procent, bijvoorbeeld bij De Watergroep. De vraag is hoe betrouwbaar die cijfers zijn. Zouden u en wij daar niet meer en beter van op de hoogte moeten zijn?

We kunnen dit ten aanzien van de burger absoluut niet verdedigen. U komt af met een plan betreffende de tarieven waarvan u stelt dat het een sturend karakter moet hebben. Ook na uw antwoord gaan bij mij alle alarmbellen af. Als antwoord op de droogte en het tekort aan drinkwater wilt u het gedrag van de mensen in de richting van een lager verbruik proberen te sturen. Dat is natuurlijk het verkeerde antwoord. Mensen moeten vrij zijn en zelf kunnen kiezen hoeveel water ze verbruiken. Water heeft een eenheidsprijs per kubieke meter. Wie meer verbruikt, zal meer moeten betalen.

Ik wil er even op wijzen dat de waterprijs de voorbije tien jaar enorm is gestegen. De laatste tien jaar is de waterprijs met 60 procent gestegen. Dat is schandalig en dat brengt veel gezinnen in financiële moeilijkheden. Als ik u hoor zeggen dat u sturend zult proberen gezinnen minder te laten verbruiken, vraag ik me af waarom u niet het signaal geeft dat u echt zou moeten geven, namelijk dat u de lekken zult dichten. Ik heb u gevraagd binnen welke termijnen die lekken moeten worden gedicht om in Vlaanderen tot, laat ons zeggen, 3 of 4 procent lekkage te komen. Ik heb ook daar geen antwoord op gekregen. We moeten die lekken dichten en inzetten op technologieën om in voldoende drinkwater te voorzien en ervoor te zorgen dat de waterfactuur opnieuw daalt.

Nogmaals, ze is de laatste tien jaar met 60 procent gestegen. Laten we die de komende jaren terug zoveel mogelijk laten dalen. Dat is wat uw antwoord zou moeten zijn, dat is wat wij van u als minister verwachten – niet dat rond de pot draaien over die lekken, en dat sturend willen werken via tarieven. Dat is allemaal onzin. Mensen betalen wat ze gebruiken, en die eenheidsprijs moet voor iedereen naar beneden.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Dit thema is de laatste weken een hot item geweest door de grote droogte. Enkele weken geleden hebben we hier in de commissie ook meerdere vragen gehad, en hebt u al heel uitgebreid geantwoord op de droogteproblematiek. Ik kijk uiteraard heel hard uit naar de hoorzitting die toen ook werd gevraagd. Ik denk dat het belangrijk is dat we deze heel grote problematiek, die almaar erger zal worden, gezamenlijk en over de partijgrenzen heen aanpakken.

Die lekverliezen zijn toen ook besproken geweest, en ik denk dat het duidelijk was dat elk waterlek er een te veel is. Daar moeten we inderdaad met zijn allen tegenaan gaan. Maar uiteraard is er nog heel veel werk aan de winkel, en zijn die lekverliezen helaas niet het enige probleem. Er zal nog op vele vlakken hard moeten worden gewerkt, en daarom kijk ik ook uit naar de hoorzitting die ons allen allicht nog meer inzichten zal geven. Want dit thema komt regelmatig aan bod. We kunnen er alleen maar wijzer uit worden.

Minister, ik ga mij nu beperken tot enkele reacties met betrekking tot de vragen die ik nu heb gesteld, meer bepaald over de drinkwaterfactuur. U weet misschien dat ik er al heel lang op aanstuur, ook bij uw vorige minister, om de tarieven te verminderen voor alleenstaanden, en om ook een oplossing te vinden voor mensen in co-ouderschap. Want ik heb al meermaals gezegd dat Brussel dat wel doet. Ik denk: wat in Brussel kan, kan zeker in Vlaanderen. Ik kijk er echt naar uit om

stappen vooruit te zetten, en om iets te doen voor de mensen die het iets moeilijker hebben in deze maatschappij.

Wat betreft de facturen, de nutsfacturen in het algemeen: die zijn voor heel veel mensen nog steeds onbegrijpbaar. Voor het lezen van die facturen moet er echt nog naar een vereenvoudiging worden gegaan, want dit is voor de meeste mensen toch nog steeds een kluwen.

Wat betreft het spaarzaam omgaan met water: dat is iets waarvan we allemaal willen dat dat nog fors verbetert. Minister, mensen die het moeilijk hebben moet het gemakkelijker worden gemaakt om die waterscan te krijgen. Het initiatief dat samen met de VMM wordt genomen om mensen gemakkelijker te bereiken en die gratis waterscan te geven, dat is een hele goede zaak. Maar als we zien dat er in 2019 maar 228 waterscans zijn gebeurd zitten we nog heel ver af van het streefcijfer van die 1000 waterscans per jaar. Dat is een vierde. Dat is toch serieus beschamend, vind ik.

Daar moet echt een tand worden bij gestoken. Ik denk dan in eerste instantie aan een betere bekendheid, een toeleiding naar die waterscans, en effectief het verruimen van gratis waterscans bij het waterbesparingspotentieel. Maar ik denk ook aan een grondige administratieve vereenvoudiging, zodat het gemakkelijker is. Ik denk echt dat er ook op dat vlak werk aan de winkel is.

Minister, u weet dat het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in opmaak is. Ik denk dat het heel belangrijk is om die gratis waterscans daar ook heel uitdrukkelijk in op te nemen. Dat lijkt mij echt cruciaal.

Wat de drinkwaterbedrijven betreft weten we dat dat een heel versnipperd landschap is en dat daar ook aan moet worden gewerkt. Rationeel energieverbruik moeten ze al promoten, dat is een verplichting.

Om klanten beter te informeren over hun waterverbruik en de acties die zij kunnen ondernemen om hun verbruik te doen dalen, zullen, volgens uw antwoord, de drinkwaterbedrijven meer inzetten op het digitale ontsluiten van de informatie die wordt meegegeven bij een waterscan. Het is echt wel cruciaal dat de digitalisering ook daar zal verbeteren.

Er zijn inderdaad al een honderdduizend digitale watermeters geplaatst. Het landschap is heel versnipperd. Sommige maatschappijen hebben er al heel veel geplaatst, ik dacht zelfs bijna honderdduizend. Maar daar zien we langs de andere kant dat FARYS en De Watergroep nog eerder, volgens mijn informatie toch, in pilootprojecten zouden zitten. Minister, ik hoor u zeggen dat De Watergroep en Fluvius de grote partijen zijn. Ik had gehoord dat Water-link daar de grootste partij in was. Ik had daar graag iets meer over vernomen. Hoe staat u tegenover die versnippering? Werden er daarover al afspraken gemaakt?

Minister, ik wil u bedanken. Vorige keer zei ik dat het belangrijk is om goed te communiceren. Ik was een beetje lastig omdat de website waterinfo.be offline stond tijdens de cruciale periode van droogte. Ik heb het de dag nadien in het oog gehouden. Er is keihard gewerkt, en het stond opnieuw online.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, u zegt dat de uitgangspunten voor de waterfactuur in het algemeen zijn: billijk, betaalbaar en sturend. Dat lijken mij op zich goede uitgangspunten. Maar hoe kunt u de garantie geven dat de factuur in het algemeen niet opnieuw gaat stijgen? De waterfactuur is de afgelopen jaren sterk gestegen, ook bij de laatste aanpassing van de manier waarop ze berekend wordt. Neemt u

dat ook als uitgangspunt voor de hertekening daarvan? Zal de waterfactuur in het algemeen niet stijgen voor de gezinnen? Dat lijkt mij toch heel belangrijk.

U hebt zelf gezegd dat u de grootste winsten haalt bij de grootverbruikers. Daar had u groot gelijk in. 40 procent van het water wordt gebruikt door de industrie, 12 procent door de energievoorziening. Dat is samen meer dan de helft, tegenover ongeveer een derde door de gezinnen. Het is dus duidelijk waar de grootste winsten te halen zijn. Ik hoor daar soms hallucinante verhalen over. Bedrijven die 200, 300, 400 kubieke meter drinkwater per uur gebruiken voor koeling en die dat water achteraf lozen. Ze hergebruiken het niet om het opnieuw in hun koelinstallatie te steken, maar lozen het. Als je in zo'n bedrijf werkt en je komt thuis en je hoort de minister van Leefmilieu zeggen dat je geen zwembadje in de tuin mag vullen – ik hoop dat u kunt begrijpen dat mensen dat niet helemaal snappen. Welke maatregelen zult u daarvoor nemen? U hebt al een aantal zaken genoemd: sensibilisering, audits, enzovoort. Dat zijn allemaal zeer goede zaken. Maar als het gaat over de gezinnen, grijpen we meteen naar duurdere prijzen voor wie veel verbruikt. Als het gaat over de bedrijven, spreken we over audit en sensibilisering, enzovoort. Denkt u niet dat we daar moeten beginnen om ervoor te zorgen dat de prijzen wat rechtvaardiger worden, dat ze in plaats van degressief ook daar progressief moeten worden? Dan kunnen we ervoor zorgen dat de grootste winst wordt geboekt waar op dit moment de grootste hoeveelheden water worden verbruikt en ook verspild.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Er zijn heel veel verschillende elementen aan bod gekomen. Ik sta er kort even bij stil. Ik reken op de hoorzitting om het debat over water, droogte en schaarste te kunnen voortzetten.

Minister, we hadden het enkele weken geleden ook al over de lekkages. Wanneer zou de audit die u hebt besteld resultaten kunnen opleveren? Welke timing staat daar op? Zo kunnen we dat beter opvolgen. Dat is een element dat, in overleg met de watermaatschappijen, al een aantal jaren wordt bekeken. Hoe kunnen die lekkages worden weggewerkt? Resultaat is blijkbaar moeilijk te bereiken.

Wat de sensibiliserings- en communicatiecampagnes betreft, ik heb daar een aantal weken geleden ook naar verwezen. Zeker op momenten als vandaag loont dat de moeite. Dan komt de boodschap sterker aan, zijn mensen daar meer vatbaar voor. Minister, ik vraag u bij dezen dus om zeker in te zetten op die sensibilisering, en dat in de heel brede zin. Het is altijd interessant om informatie via de waterfactuur transparant tot bij de burger te brengen. Waterscans kunnen daar ook een onderdeel van zijn. Waarom is het aantal waterscans zo laag? Hebt u een reden daarvoor? Dat intrigeert me immers. Als we weten waarom, dan kunnen we misschien bijsturen, zodat dat ook omhoog kan. Men moet dus zeker algemeen breed, via verschillende instrumenten, en sterk inzetten op die sensibilisering.

Dan zijn er de digitale watermeters. U zei dat er een heel grote sprong is voor de energiemeters, met 80 procent, en dat u dat heel graag ook zou doen voor de watermeters. U weet dat ik al een aantal keren heb gevraagd hoe het zit met de algemene kosten-batenanalyse. We weten immers dat die kosten en baten die zo'n watermeter met zich meebrengt, ook heel verschillend kunnen zijn naargelang de watermaatschappij. Op bepaalde plaatsen kan dat een heel groot voordeel hebben en zijn de kosten eigenlijk beperkt, maar in andere situaties is dat eigenlijk zeer beperkt. Dan moet de vraag worden gesteld of het correct is om dat in die situaties op te leggen. Misschien zijn andere dingen daar efficiënter, zodat men zich die kosten kan besparen. Hoe ziet u dat? Zijn er ondertussen al meer gegevens bekend over die kosten-batenanalyse?

Minister, u hebt gecommuniceerd dat u zou willen sturen via de waterfactuur. Het regeerakkoord heeft het inderdaad over de billijkheid, de betaalbaarheid en het sturend karakter. Collega De Vroe, we hebben over die billijkheid voor alleenstaanden en bij co-ouderschap inderdaad in het verleden al debatten gehad. Er was daarbij heel duidelijk de vraag naar een evaluatie, om daar een zicht op te hebben. Collega Van Rooy stelde dat de prijs in het algemeen met 60 procent is gestegen. De evaluatie geeft duidelijk aan dat dat niet zo is, wat niet wil zeggen dat er in bepaalde situaties geen uitschieters zijn, en die moeten we inderdaad corrigeren. Over die sturing wil ik echter citeren uit de evaluatie van die tariefstructuur: "Omdat de prijselasticiteit van drinkwater zeer gering is, zal de wijziging van de tariefstructuur naar verwachting niet tot duurzamer waterverbruik leiden. Duurzaam waterverbruik zal op een andere manier gestimuleerd moeten worden." Dat is dus uit de evaluatie gebleken. De evaluatie was ... *(onverstaanbaar)* Minister, hoe rijmt u dat? In welke richting is dan de opdracht gegeven om toch een aantal scenario's door te rekenen, rekening houdend met het gegeven in de evaluatie van die tariefstructuur?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil even doorgaan waar collega Rombouts is gestopt, namelijk bij de prijselasticiteit van water. Ik denk dat je dat ook ziet in een aantal grote industriële bedrijven die veel water gebruiken: het hergebruik van water is eigenlijk relatief gering. Collega D'Haese heeft daar ook naar verwezen. Het baart me vooral zorgen dat daar de jongste jaren weinig progressie is gemaakt. Bedrijven die dat belangrijk vonden, hadden dat al gedaan. Er worden dus weinig nieuwe besparingen uitgewerkt. Ik denk dat we daar heel wat winst kunnen boeken qua waterbesparing.

Over de lekkages is al heel veel gezegd, en daar zal nog veel over worden gezegd. Wat ik vooral frappant vind, is dat er zo'n groot verschil is tussen de diverse watermaatschappijen, en dat is niet-objectiveerbaar, lijkt me. Minister, u hebt daar al over gesproken, maar ik wou het toch nog even aanhalen omdat dat iets is dat me erg frappeert en me veel zorgen baart. Sommige maatschappijen hebben echt wel heel hoge lekkagecijfers.

Wat de factuur betreft, over die algemene principes zijn we het zeker eens: billijkheid, betaalbaarheid, sturend zijn. Daarmee kan niemand het oneens zijn, denk ik.

Nu, ik zou er nog een vierde principe aan willen toevoegen. We zouden ook moeten proberen om waterarmoede te vermijden. Water is een grondrecht en mensen met weinig of zonder water zetten, mogen we echt niet meer doen. Mensen die op hun basisbehoefte besparen om financiële redenen, dat zou echt niet meer mogen gebeuren.

Minister, ik heb daarover nog twee tips. We moeten proberen om die vaste kost zo laag mogelijk te houden voor iedereen. Als je watergebruik variabiliseert, is dat heel eerlijk, want de liters die je verbruikt, die betaal je ook. Als de vaste kost heel hoog is zoals bij alleenstaanden, dan is de incentive om weinig te gebruiken niet erg hoog want je hebt toch al een relatief hoge factuur. Op dat vlak zou ik willen pleiten voor een lagere vaste kost voor iedereen.

We moeten er ook voor zorgen dat de sociale tarieven terechtkomen bij de mensen die ze echt nodig hebben. Minister, ik weet dat u daar ook voor bent. Bij de evaluatie van de factuur was dat een aandachtspunt. Ik wil u vragen om daar echt op in te zetten, want het is tweeledig. Veel mensen die dat niet nodig hebben, krijgen een sociale factuur en dat is ook niet rechtvaardig. Het is nog veel erger dat een grote groep die dat wel zou kunnen gebruiken, daar in de feiten geen recht op heeft of niet krijgt. Dat zou moeten worden aangepast.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, u hebt heel uitvoerig geantwoord op schriftelijke vragen over ontziltinstallaties en kortetermijnplannen voor de droogte. Collega, ik raad u aan om die antwoorden even door te nemen. Die bevatten heel wat boeiende informatie, onder andere over het proefproject van Water-link.

Minister, ik hoorde u zeggen dat de VMM het idee lanceerde om alle klanten die worden doorverwezen door het OCMW, een gratis waterscan aan te bieden. Worden dat idee of andere ideeën van de VMM om het aantal waterscans te verhogen, opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding? Zijn daarvoor nog plannen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De vaste commissieleden weten waarop ik al zeer uitvoerig ben ingegaan. Sommige collega's beweren dat ik niet duidelijk ben. Ik zal het dus nog eens duidelijk proberen te formuleren. Het kan niet duidelijker voor wat de lekverliezen betreft. Het is niet meer dan normaal te zeggen dat elk verlies te veel is. Ik verwijs naar andere landen zoals Singapore, dat zeer strikt is, die nog altijd een lekverlies hebben van 4 procent.

Collega Van Rooy, u verwijst naar andere cijfers, maar ik weet niet waar u die vandaan haalt. Ik heb de officiële cijfers. U mag de cijfers die u geeft, ook naar ons kabinet doorsturen, dan kunnen we die eens bekijken.

Die audit heb ik gevraagd en tegen eind dit jaar zal ik die hebben. Ik heb ondertussen al gevraagd om daarop in te zetten, met allerlei innovatieve technieken, om paal en perk te stellen aan elk lekverlies. Dat is heel duidelijk. Vervolgens zal ik een doelstelling opleggen, en dat is ook heel duidelijk. Ik weet dus niet wat u niet hebt verstaan. Dit is heel heldere en duidelijke communicatie voor wat dit betreft.

Wat de waterscan betreft: mij is nog niet duidelijk waarom dat is. Het is het verhaal van de kip of het ei. Ook daar zal ik aan de drinkwaterbedrijven een heel duidelijke doelstelling opleggen. Het zal de eerste keer zijn, net zoals voor het lekverlies, maar ik zal heel duidelijke doelstellingen opleggen. Dat is dus duidelijk. Ik kan niet helderder communiceren dan dat omdat dat heel preventief en informatief kan werken.

Het idee om dat bij beschermde klanten bij het OCMW sowieso te doen, is iets waarvan ik verder onderzoek gevraagd heb, dus dat komt eraan.

Wat de digitale meter betreft, geldt ook een maximale uitrol, maar we zitten in Vlaanderen natuurlijk met zes drinkwaterbedrijven, zoals collega De Vroe ook heeft gezegd, en die versnippering maakt het natuurlijk allemaal wel zeer moeilijk, moet ik zeggen. De vraag is gesteld om tegen dit jaar een voorstel uit te werken rond hun structuur en de evolutie van het landschap. Die oefening loopt, maar ik roei ook met de riemen die ik heb. Dat is gepland voor eind dit jaar.

Wat de waterfactuur betreft, wil de oppositie dat die omhoog gaat, want de twee extremen in het parlement zijn de enigen die het daarover hebben, valt mij op. Voor alle duidelijkheid, ik heb die woorden nooit in de mond genomen. Ik denk dat de gemiddelde waterfactuur bij gezinnen niet moet stijgen, maar de zinsnede 'sturend karakter' mag er wel in staan, collega Van Rooy – daarin verschillen wij van mening en daarom behoort u ook tot het Vlaams Belang. Ik ben tegen verspilling, of het nu gaat over water, elektriciteit of wat dan ook. We moeten dat tegengaan. Een sturend karakter heeft vooral betrekking daarop, op verspilling: hoe kunnen we verspilling tegengaan bij de klant? Ik denk dat dat een zeer gezond principe is. Maar u bent voor verspilling, ik noteer dat, en u wilt dat de waterfactuur stijgt. Ik niet.

Wat de industrie betreft, ben ik bij een aantal bedrijven zelf gaan kijken hoe hergebruik van afvalwater en regenwater in zijn werk kan gaan en ik vind dat we daar veel meer op moeten inzetten, te meer omdat je bij de industrie op zeer grote schaal kunt werken. Dat zit dus ook mee in de beleidsnota en in de uitrol van de plannen.

Er ligt dus veel werk op de plank. Ik denk dat ik hier fel mee bezig ben, maar helaas heb ik geen toverstok. Als jullie dat wel kunnen, komen jullie dat maar tegen mij zeggen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Beste voorzitter, ik herinner mij dat u ooit eens bent tussengekomen in een debat door te zeggen dat ik bepaalde dingen niet had moeten zeggen, omdat ik de minister woorden in de mond had gelegd. Weet u dat nog? Ik heb u daar toen voor bekritiseerd. Wel, misschien kunt u dat nu opnieuw doen, maar dan bij minister Demir. Zij voelt zich blijkbaar zodanig in het nauw gedreven, dat ze hier moet liegen. Ik zou willen dat er wordt verspild. Ik ben voor verspilling en voor de stijging van de waterfactuur. Ja, dat is te pathetisch voor woorden natuurlijk, minister Demir. Ik verwachtte een iets hoger niveau van u dan dit soort zeer goedkope en leugenachtige uithalen. We zijn hier met volwassenen onder elkaar, iedereen heeft gehoord wat ik heb gezegd.

Ik ben tegen verspilling. Ik ben zo opgevoed. We moeten zeer zuinig omspringen met alles wat de aarde ons geeft. Maar ik ben ook tegen overheidsbetutteling en overheidsbemoeizucht. Ik ben dus tegen het zogezegde sturen van mensen in hun gedrag door de tariefstructuur aan te passen. Een ideale vergelijking is het rekeningrijden, dat onder onze druk ook is ingetrokken, nietwaar, minister Demir? Dat werkte volgens exact dezelfde mechanismen: het ging niet duurder uitkomen, zolang mensen hun gedrag maar aanpasten. Daar kwam het op neer.

Het is een vorm van dwang mensen te vertellen dat ze meer moeten betalen als ze niet leven hoe de overheid vindt dat ze moeten leven. Dat is wat sturing is en daar ben ik tegen. Dat wil niet zeggen dat ik voor verspilling ben. Laat dat duidelijk zijn.

Mevrouw Rombouts, ik ben uiteraard niet voor een stijging van de waterfacturen. Ik ben blij dat ik dat nog eens kan toelichten, want ik heb u mijn cijfers in twijfel horen trekken. Ik zal het nog eens heel duidelijk toelichten. De Watergroep bedient 3,2 miljoen Vlamingen in 177 Vlaamse gemeenten. De prijs is berekend voor een verbruik van 120 kubieke meter per jaar. Voor het gemiddeld gezin is de prijs de voorbije tien jaar effectief met 60 procent gestegen. U moet dat eens tot u laten doordringen. Het is trouwens een beetje belachelijk dat te willen minimaliseren. Zelfs als u dat denkt, dat het maar 20 of 30 procent is, is het een stijging. De gezinnen lijden daaronder. Wat ik hier vraag, is niet dat de waterfactuur niet meer stijgt. Ik vraag dat de waterfactuur daalt. Dat vragen we als Vlaams Belang.

Minister, dat is perfect mogelijk, want de reden waarom de factuur de laatste tien jaar zo is gestegen, is het slechte beleid van deze overheid en van de Vlaamse Regering. Daar willen we paal en perk aan stellen. We zeggen dat u de factuur voor alle gezinnen moet laten dalen en dat u moet stoppen met regelneverij. U moet eindelijk een goed beleid voeren. U moet me zeggen binnen hoeveel jaren u die lekverliezen tot een minimum van 3 tot 4 procent wilt herleiden. U hebt daar niet op geantwoord. Welke doelen stelt u wat dat betreft? Dat willen we weten. Is dat in 2024 mogelijk of zal het pas in 2028 gebeuren, als u misschien geen minister meer bent? Dat weten we nog niet, maar u bent niet duidelijk in uw antwoord. Integendeel, u legt me woorden in de mond. Ik vind dat te zielig voor woorden en een minister onwaardig.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik zal het heel kort houden. Ik kijk heel hard uit naar de bijsturing van de drinkwaterfactuur voor alleenstaanden, gezinnen en mensen in co-ouderschap. Wat dit betreft, zit ik al lang op mijn honger. Ik kijk er enorm naar uit, maar ik kijk hiervoor niet alleen naar u, maar ook naar de vorige minister. Ik kaart dit al lang aan. Ik kijk ook uit naar de manier waarop zal worden gecommuniceerd over de duidelijkheid van de waterfactuur, over besparingen, over verduurzaming en over toekomstgerichte verbeteringen. We komen hier in de toekomst uiteraard heel graag op terug.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ten eerste heeft iedere vorige aanpassing van de waterfactuur tot een verhoging geleid. Het lijkt me een evidente vraag dat dit bij de volgende aanpassing niet opnieuw zal gebeuren. Dat betekent niet dat wij een verhoging willen. Ik zeg ook niet dat u een verhoging wilt. Ik wil alleen absolute garanties dat de factuur niet zal stijgen. U hebt gezegd dat dit niet de bedoeling is en we zullen u daaraan houden.

Ten tweede ben ik blij met alle initiatieven voor hergebruik. Ik denk dat we daar nog veel meer op moeten inzetten. Ik vind het vreemd dat er niets wordt gedaan aan de degressieve tarieven voor de grootverbruikers, maar daar komen we later ongetwijfeld nog op terug.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het aanpassen van de regelgeving om meer en 'slimmere' regenwaterputten mogelijk te maken – 2390 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik ga proberen het kort te houden, het is in het kader van de droogte. Daarbij mag duidelijk zijn dat elke druppel regenwater belangrijk is, en dat we allemaal moeten nadenken op welke manier we daar allemaal zo spaarzaam mogelijk mee kunnen omgaan.

Minister, we hebben een voorstel gehoord dat nog eens onder de aandacht is gebracht door Vlaamse Rioleringen (VLARIO), namelijk de infiltratiebonus. Op welke manier kunnen we mensen stimuleren om effectief water op hun terrein op te vangen en te laten infiltreren?

Ten tweede had ik een voorstel om meer aandacht te vragen voor de regenwaterputten. Ik ben er eigenlijk wel van geschrokken hoeveel reacties ik ontvang van mensen, waaruit blijkt dat het systeem van regenwaterputten niet zo gekend is, niet zo ingeburgerd is. Daarom zullen ze er zelfs niet over nadenken om daarin te investeren.

Als we kijken naar ons woningpatrimonium moeten we vaststellen dat er bijzonder veel woningen zijn waar geen regenwaterput is voorzien. Als we kijken naar de ouderdom van de woningen zijn er ook heel wat huizen die nog niet werden gerenoveerd. Maar eigenlijk zou zo'n regenwaterput met kleine ingrepen ook wel een grote meerwaarde kunnen zijn. Op welke manier kunnen we die regenwaterputten meer stimuleren? U hebt er daarstraks al naar verwezen dat we qua

gedifferentieerd waterverbruik best wel goed scoren. Maar er is dus echt nog potentieel om dat nog beter te doen.

Bij nieuwbouwwoningen is een regenwaterput van minstens 5000 liter voorzien. We moeten vaststellen dat, wie dat op dat moment kan, er ook over nadenkt om een grotere regenwaterput te plaatsen. Maar bij renovaties en zeker bij woningen die niet worden gerenoveerd wordt die stap niet zelf gezet. Hoe kunnen we dat positief stimuleren?

Er is een proefproject vanuit Aquafin om te kijken op welke manier we regenwaterputten slim kunnen maken. Als die slim is, kan die eventueel leeggemaakt worden tegen wanneer er eventueel een grote regenval wordt voorzien, zodat er op dat moment ook meer buffering kan gebeuren. Men kan dan meer sturen en in extra opvang voorzien op momenten dat dat nodig is.

Hoe staat u tegenover de infiltratiebonus?

Hoe staat u tegenover een financiële stimulans voor regenwaterputten voor wie meer doet dan wettelijk verplicht is? En op welke manier kunnen we alle drempels wegwerken om meer regenwater op te vangen? Aan welke ondersteuningsmechanismen denkt u, en welke drempels kunnen volgens u weggewerkt worden?

De derde vraag verwijst naar het proefproject van onder andere Aquafin, dat onderzoekt hoe we de slimme sturing van regenwaterputten kunnen integreren. Wat zijn de eerste resultaten of wanneer mogen we die verwachten als die er nog niet zijn? Wanneer zou het mogelijk zijn om dit systeem in de praktijk eventueel op ruimere schaal te implementeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Misschien eerst dit: ik denk dat we meermaals hebben gezegd dat we de gepaste inspanningen moeten doen om meer water te laten infiltreren. Ik sta dus positief tegenover het voorstel van VLARIO over de infiltratiebonus. Ik kom daar straks nog even op terug.

Wat de hemelwaterputten betreft: bij nieuwbouw is het sowieso verplicht maar ik stel ook vast dat men bij oudere gebouwen ook niet altijd weet dat die mogelijkheid er is. We gaan toch moeten kijken hoe we die informatie op de een of andere manier kunnen brengen. Als mensen dat niet weten gaan ze dat natuurlijk ook niet doen. Dat is iets wat we aan het bekijken zijn.

De infiltratiebonus en die financiële stimuli zijn ook vorige keer aan bod gekomen. We zijn aan het bekijken hoe we de infiltratiebonus of -premie structureel kunnen inbedden om tot ontharding aan te zetten.

Wat de infiltratiebonus betreft wil ik aangeven dat het echt een ingrijpende aanpassing is van de aanrekeningsbasis van de bijdrage voor riolering en waterzuivering. Dat gaan we dan ook grondig moeten voorbereiden. Ik vind het van belang dat daarbij in beeld wordt gebracht hoe zo'n systeem zou kunnen worden uitgebouwd. We hebben immers erg gedetailleerde informatie per huishouden of bedrijf nodig om hier rond te werken: hoe groot is de verharde oppervlakte, wordt het water hergebruikt en wordt het al dan niet naar de riolering afgeleid?

De Duitse ervaring leert dat dit veel voorbereiding en detailwerk vraagt. We zullen dit dus goed moeten voorbereiden. Maar ik ben het idee sowieso genegen. Ik wil wel een goed zicht hebben op de impact en het effect hiervan, voor ik een dergelijke ingrijpende wijziging aanvat. We zijn dat nu aan het bekijken.

Ik wil de mogelijkheden verder bekijken hoe we de verdere uitbreiding van het aantal woningen met hemelwaterputten kunnen stimuleren. Een aantal gemeenten geeft al een – weliswaar beperkte – subsidie.

Ik heb aan mijn administratie de opdracht gegeven om te onderzoeken hoe we grootschalige opvang en actief gebruik van hemelwater op bedrijventerreinen en in woonkernen kunnen stimuleren.

Het idee om bestaande regenwaterputten bij particulieren slimmer te gebruiken wordt bekeken in een innovatieproject bij Aquafin. Vanuit het idee om de regenwaterputten als het ware te activeren, kreeg het concept de werktitel Aqtiput. Hiermee wil Aquafin een oplossing aanbieden voor wateroverlast, die goedkoper is dan de gebruikelijke infrastructuurprojecten en sneller gerealiseerd kan worden. Momenteel wordt vanuit verschillende invalshoeken de haalbaarheid van dit project onderzocht. In de loop van 2020 hoopt Aquafin een demoproject te realiseren. Op basis van de hierbij verworven inzichten zal bekeken worden of een vervolgtraject wenselijk is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik begrijp met betrekking tot de infiltratiebonus dat dit meer informatie vergt en verdere voorbereidingen. Ik begrijp dat u het idee om dat verder te onderzoeken genegen bent en dat u dat, vanuit een positieve invalshoek op mensen, vooral positief wilt benaderen om hen te stimuleren om te ontharden of om alleszins het water te laten infiltreren en beter te benutten.

Een maatregel waarop sneller kan worden ingezet, is de uitbreiding van woningen met hemelwaterputten of regenwaterputten.

Het klopt dat een aantal gemeenten al een beperkte ondersteuning geven. Maar het is een algemene uitdaging voor Vlaanderen. Het zou beter zijn indien we dat zouden kunnen optillen en daar vanuit Vlaanderen een veel sterkere sensibiliseringscampagne tegenover kunnen zetten en een ondersteuningsmechanisme, in plaats dat elke gemeente moet onderzoeken hoe ze dat het beste kunnen doen. Ik ben blij dat u daar positief tegenover staat.

Het is ook juist dat er in dorps- en stadskernen en wijken mogelijkheden kunnen zijn voor collectieve regenwaterputten en het cogebruik daarvan. Ik verwijs naar een instrumentarium. Vandaag kun je vaststellen dat de renovatiepremies heel sterk gelinkt zijn aan energie, maar niet aan water. Dat zou een interessant mechanisme kunnen zijn om de mensen daar sneller vatbaar voor te maken.

Er zijn woningen waarbij geen grote renovatie te pas komt, maar waar een ondersteuning voor zo'n waterput toch interessant zou kunnen zijn. De renovatiepremie en het renovatiepact kunnen zeker een instrument zijn waarbij we meer met water rekening houden.

Voor wat betreft de slimme waterputten kijk ik uit naar de resultaten van het ... *(onverstaanbaar)* ...

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is bekend dat hemelwaterputten een rol kunnen spelen in het evenwicht tussen spelers met te veel water en spelers met te weinig water. Maar eigenlijk weten we maar heel weinig over hemelwaterputten in Vlaanderen. Ik heb me laten vertellen dat heel wat van die hemelwaterputten niet actief gebruikt worden, dat een aantal ervan bijna altijd vol staan. Dat is geen goed gebruik. Minister, het zou goed zijn om een project te starten om daar meer inzicht in te krijgen. Ik hoop dat u daar rekening mee wilt houden in de studieronde die u wilt doen.

Ik wil er ook toe oproepen om ook op wijkniveau, op collectief niveau te kijken naar oplossingen, want het is immers een heel grote stap voor een particulier met een voortuintje om daar alsnog een hemelwaterput te installeren, bij het oude huis of zo. Ik denk dat er ook oplossingen op wijkniveau zijn en hoop dat u dat ook wilt meenemen in de evaluatie en wat u hieromtrent wilt doen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik ben eerder dit jaar nog eventjes op werkbezoek geweest bij Aquafin, voor de lockdown startte. Daar werd dit project dat de collega aanhaalde, ook voorgesteld. Dat is superinteressant. Misschien niet onbelangrijk, zeker voor het opbouwen van een draagvlak, is dat Aquafin benadrukte dat gezinnen geen nadeel mogen hebben van dit systeem. Het is ook goed dat die extra buffercapaciteit die aanwezig is, ook wordt aangewend. Collega Danen haalde dat al aan. Nu is dat in veel gevallen immers niet zo. Aquafin gaf vorig jaar bij het begin van het onderzoek nog aan dat het niet ondenkbaar is dat burgers een vergoeding zouden ontvangen als ze hun regenwaterputten willen inzetten voor het algemeen nut en intekenen op dit soort projecten. Zo zou men de putten van geïnteresseerde eigenaars bijvoorbeeld kunnen leasen en collectief beheren. Minister, als ik het juist heb begrepen, dan wordt er later dit jaar meer nieuws verwacht over het project. Weet u per toeval of die financiële kant, van Aquafin uit dan, ook mee wordt opgenomen in dit proefproject? Of is dat momenteel nog niet opgepikt? Men gaf bij Aquafin ook aan eerst onderzoek te willen doen naar de hoeveelheid capaciteit die er juist is, de regenwaterputten die nu in meerdere gevallen onbenut blijven. Is er al meer duidelijkheid over die capaciteit, of mogen we afleiden dat die er momenteel ook nog niet is?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik wil inpikken op wat de heer Danen zei. Er wordt subsidie gegeven voor het plaatsen van een waterput. Bij een as-builtattest gaat men in een nieuwe woning kijken of een en ander is gerealiseerd inzake energieprestatie en binnenklimaat (EPB), maar bij een waterput wordt dat niet gedaan. Er wordt naderhand amper gecontroleerd of men die in de grond steekt en of die vol water zit. Dat is misschien veeleer een lokale bevoegdheid of regeling, maar daar kan misschien toch wat meer aandacht voor bestaan, want daar wordt te weinig op gecontroleerd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Perdaens, dat businessmodel, die financiële kant wordt nu ook verder onderzocht. We hebben daar dus nog geen gegevens over.

Collega Pieters, wat de controles van regenwaterputten betreft, dat zal ik moeten nagaan. Men zegt me dat dat bij goedkeuring wel wordt gedaan, maar blijkbaar nog niet zo lang. Dat zal ik dus verder moeten bekijken.

Collega Rombouts, voor het overige ben ik het volmondig met u eens.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel. Wat die sensibilisering in het algemeen betreft, als mensen inzien dat ze dat water ook zinvol kunnen gebruiken, zullen ze daar wel zinvol en correct mee omgaan als ze die investering doen, denk ik. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.